

TAMPERELAISET NUORET TEATTERIIN! Ahaa Teatterin kehityssuunnitelma

Tampereen ammattikorkeakoulu
Viestinnän koulutusohjelman tutkintotyö
Tuotannon suuntautumisvaihtoehto
Kevät 2006
Veera Perttula

OPINNÄYTETIIVISTELMÄ

Osasto Taide ja viestintä	Erikoistumisala Tuotanto
Tekijä Veera Perttula	
Työn nimi Tamperelaiset nuoret teatteriin! Ahaa Teatterin kehityssuunnitelma	
Lopputyön laji Mediateko	
Työn valmistumisaika 26.4.2006	Sivumäärä 83
Tiivistelmä	
<p>Tamperelaiset nuoret teatteriin on opinnäytetyö, jonka ensimmäinen osa käsittelee teatterikasvatusta ammattiteatterin näkökulmasta. Teatterikasvatus käsitteenä on hyvin laaja ja vaikeasti määriteltävissä. Tässä työssä se on määritelty koostumaan koulujen ilmaisutaito-opetuksesta, teatteriharrastuksesta harrastajateatterin, teatterikäyntien ja teatterin eri osa-alueiden tuntemuksen muodossa, sekä ammattiteattereiden tekemästä yleisökasvatustyöstä. Asiaa käsitellään näkökulmasta, jossa teatterikasvatus kohdistetaan nimenomaan lapsille ja nuorille. Ammattiteattereiden mahdollisuudet tehdä teatterikasvatustyötä osallistamalla koulujen ilmaisutaito-opetukseen ja tarjoamalla teatteriharrastusmahdollisuuksia ovat hyvin laajat. Teatterikasvatukseen osallistuminen ammattiteatterille on välttämätöntä paitsi taloudellisessa mielessä, myös tulevaisuuden ja tämän päivän yleisön saavuttamisen kannalta.</p> <p>Opinnäytteen toinen osa on mediateko. Se on suunnitelma tamperelaisen lasten ja nuorten näytelmiin erikoistuneen ammattiteatterin, Ahaa Teatterin nuortenteatteritoiminnan sekä koulu- ja nuorisoyhteistyön kehittämiseksi. Tärkeimpänä osa-alueena on teatterin oman esitystoiminnan kasvattaminen ja kehittäminen. Siihen kytkeytyvät lisäksi teatterin imagon kehittäminen nimenomaan nuortenteatteritoiminnan näkökulmasta, teatterin toiminta tuotantotalona, teatterikasvatustyömuodot sekä nuorisoliigan perustaminen teatterin yhteyteen. Kehityssuunnitelma pyrkii antamaan välineitä näiden osa-alueiden kehittämiseksi.</p> <p>Ahaa Teatterin kehityssuunnitelma liittyy laajemmin valtakunnalliseen Dialogi 2 -teatterikasvatusprojektiin. Projektin materiaalien pohjalta on myös kehityssuunnitelmassa ehdotettu erilaisia koulu- ja nuorisoyhteistyön muotoja. Kehitystoiminnan rahoituksesta ja kehityssuunnitelman toteuttamisen aikataulusta on annettu ehdotuksia, mutta tarkoituksena on, että teatteri itse tekee lopulliset päätökset kehitystoimenpiteistä ja niiden toteuttamisen aikataulusta.</p>	
Aineisto kirjallisuus, kehityssuunnitelma	
Asiasanat teatterikasvatus, nuortenteatteri	
Säilytyspaikka TAMK	
Muita tietoja	

THESIS

SUMMARY

Department Media Programme	Area of specialisation Media Production
Author Veera Perttula	
Title Getting young people of Tampere to theatre! Development plan for Ahaa Teatteri	
Sort of Final Thesis Project	
Date 26 April 2006	Number of pages 83
<p>Summary:</p> <p>The thesis consist of two parts: the first part concerns theatre education from the point of view of a professional theatre organisation. The concept of theatre education is very large and very hard to define. In this thesis, theatre education is defined to relate theatre expressions as a subject in schools, theatre as a hobby and audience education in professional theatres. Theatre education is aimed especially for children and young people. For the professional theatre there are very large opportunities to take part in the theatre education in schools and to offer chances for an interesting theatre hobby. On one hand it is important for financial reasons and on the other hand to reach the future audience for the theatre – and today's audience as well.</p> <p>The second part of the thesis is a project, a development plan for Ahaa Teatteri, which is a professional theatre specialized in theatre for children and young people. The development plan concerns especially the theatre's operation as a theatre for young people and its co-operation with schools and youth work. The main point of the plan is to develop the performative activities of Ahaa Teatteri. In addition to that, the development plan gives methods to develop the image of the theatre, to work as a production center, to co-operate with schools and youth work and to found a youth department in connection with Ahaa Teatteri.</p> <p>This development plan is connected with the national Dialogi 2 -theatre education project. The material of the project gives suggestions for co-operation between schools and theatres. Those suggestions have been adapted in this development plan as well. In the plan there are also some suggestions for financing and scheduling Ahaa Teatteri's development project, but the main point is that the final decisions concerning the measures and schedules will be made by the theatre itself.</p>	
Material Literature, development plan	
Key words Theatre education, theatre for young people	
Filing TAMK	
Other information	

Sisälllys

Osa 1: Teatterikasvatus ja sen merkitys ammattiteatterille	3
1 Johdanto	4
2 Teatterikasvatus yleisesti	5
2.1 Teatterikasvatuksen terminologian taustaa	5
2.2 Teatterikasvatus eri asiayhteyksissä	5
2.2.1 Teatterikasvatus ja ilmaisutaito kouluissa	5
2.2.2 Teatterikasvatus koulujen ulkopuolella	6
2.2.3 Teatterikasvatusta vai yleisökasvatusta?	7
2.2.4 Yhteenveto teatterikasvatuksen osa-alueista.....	8
2.3 Mihin teatterikasvatusta tarvitaan?	10
2.4 Oma teatterikasvatushistoriani	11
3 Teatterikasvatus ammattiteatterin näkökulmasta	14
3.1 Ammattiteatteri ja teatterikasvatus	14
3.2 Ahaa Teatterin näkökulma teatterikasvatukseen	14
4 Kehityssuunnitelmaprojekti	16
4.1 Idean syntyminen ja aiheen rajaus	16
4.2 Lähteet ja työskentelytavat	16
4.3 Projektin aikataulu ja siinä pysyminen	17
4.4 Ongelmat ja onnistumiset	18
4.5 Lopputuloksen arviointi.....	18
5 Yhteenveto	20
Osa 2: Ahaa Teatterin nuortenteatteritoiminnan ja koulu- ja nuorisoyhteistyön kehittämissuunnitelma	22
6 Johdanto	23
6.1 Ahaa Teatteri yleisesti	23
6.2 Ahaa Teatterin toiminnan kehittäminen	23
7 Peruslähtökohdat ja tulevaisuuden visio	25
7.1 Toiminta-ajatus.....	25
7.2 Ahaa Teatterin visio 2011	26
8 Kehityssuunnittelu ja sen viitekehys.....	29
8.1 Kehityssuunnitelman tavoitteet.....	29
8.2 Dialogi 2 -teatterikasvatusprojekti.....	29
8.2.1 Historia.....	30
8.2.2 Tavoitteet	30
8.2.3 Dialogi 2 -projektin merkitys Ahaa Teatterille.....	31
8.3 Muun maan mallia	31
8.3.1 Opettajille suunnattu toiminta.....	31
8.3.2 Vuorovaikutus koulujen kanssa	32
8.3.3 Muu nuorisoyhteistyö	34
9 Kartoitus.....	35
9.1 Suoritettut toimenpiteet	35
9.1.1 Kehittämiskysely	35
9.1.2 Keskustelutilaisuus	36
9.1.3 Työpajat	37
9.2 Odotukset, lupaukset ja mahdollisuudet	37
9.2.1 Opettajien toiveet.....	38
9.2.2 Lupaukset ja mahdollisuudet	39

10 Kehityssuunnitelman toteutus	41
10.1 Kehittämiskohteet ja -toimenpiteet	41
10.1.1 Kotiesitysmyyntin kasvattaminen	42
10.1.2 Teatterikasvatus.....	44
10.1.3 Imagon kehittäminen.....	48
10.1.4 Tuotantotalon nuortentoiminta	51
10.1.5 Teatterin nuorisolinjan perustaminen	52
10.2 Rahoitus	53
10.2.1 Oma rahoitus	53
10.2.2 Kaupungin ja valtion tuki	54
10.2.3 Yhteistyökumppanit ja sponsorit	55
10.3 Aikataulu.....	56
10.3.1 Tuotannot ja projektit	57
10.3.2 Markkinointi ja tiedotus	59
10.3.3 Rahoituksen järjestäminen.....	61
10.3.4 Nuorisolinja	62
11 Ylläpito ja seuranta	63
11.1 Tavoitteiden täytyminen.....	63
11.1.1 Kotiesitysmyyntin kehitys	63
11.1.2 Teatterikasvatusverkoston toiminta, projektit ja tapahtumat	64
11.1.3 Ahaa Teatterin tunnettuus.....	65
11.1.4 Ohjelmistosuunnittelun toteutuminen	66
11.1.5 Rahoitus.....	66
11.2 Palaute	66
11.3 Toimenpidemuutokset	67
12 Yhteenveto	69
Lähteet	72
Liitteet	74

Osa 1: Teatterikasvatus ja sen merkitys ammattiteatterille

1 Johdanto

Mitä on teatterikasvatus? Sitäkö, että opettaja vie luokan oppilaat katsomaan näytelmää teatteriin? Vai sitä, että opiskellaan koulussa ilmaisutaitoa valinnaisaineena? Tai kenties sitä, että luokanopettajaksi opiskeleva suorittaa draama-pedagogiikan kursseja yliopistossa? Tai tulevaisuudessa ehkä sitä, että teatterikasvatusta opetetaan kouluissa yhtenä taideaineena kuvaamataidon ja musiikin rinnalla?

Vastaus kaikkiin kysymyksiin on kyllä. Teatterikasvatuksen käsite on alalla toimiville itselleenkin ajoittain epäselvä. Sitä käytetään monissa eri merkityksissä ja asiayhteyksissä. Opinnäytetyössäni, etenkin sen osassa 1, pyrin selvittämään ensinnäkin teatterikasvatuksen merkitystä siltä osin, kuin se koskettaa lasten ja nuorten arkielämää ja toisaalta teatterikasvatuksen merkitystä ammattiteatterille.

Tapausesimerkinä käytän tamperelaista Ahaa Teatteria, joka on lasten- ja nuortennäytelmiin erikoistunut ammattiteatteri. Olen tehnyt opinnäytteeni mediatekona Ahaa Teatterille kehityssuunnitelman koskien sen nuortenteatteritoiminnan ja koulu- ja nuorisoyhteistyön kehittämistä. Kehityssuunnitelma on opinnäytteeni osa 2.

Siitä, onko teatteri sen perinteisissä muodoissaan mediaa, voidaan olla montaa mieltä. Siitä olen varma, että teatteri on viestintää. Teatterikasvatuksen yhtenä funktiona on antaa avaimia vastaanottamaan teatterin keinoin välitetyjä viestejä, sekä myös itse viestimään teatterin keinoin. Teatterikasvatus opettaa katsomaan kriittisesti paitsi teatteriesityksiä, myös niitä viestejä, joita näemme televisiossa tai elokuvissa. On surullista, jos kouluissa keskitytään ainoastaan medialukutaidon opettamiseen ja rajataan perinteinen teatteri kokonaan median ulkopuolelle. On kapeakatseista ajatella teatteria ainoastaan taiteena ja unohtaa, että taiteellakin on sanoma, jota täytyy osata lukea ja tulkita.

2 Teatterikasvatus yleisesti

2.1 Teatterikasvatuksen terminologian taustaa

Jotta voidaan määritellä, mitä on teatteri- tai draamakasvatus, on ensin selvitetävä, mitä tarkoittaa teatteri ja draama. Sana 'teatteri' juontuu kreikan kielen verbistä *'theastai'*, katsoa. *'Theatron'* taas tarkoittaa kulttien katsojien paikkaa. Sana 'draama' viittaa teatterin erikoispiirteeseen: toimintaan draamallisena ilmaisumuotona. (Østern 2001, 21) Nykyään teatteri-termi kuvaa suomen kielessä sekä näytelmien esittämispaikkaa, että näytelmien esittämistä ja katsomista. Draama-termi tulkitaan paitsi toiminnallisena ilmaisumuotona, myös näytelmänä, joka on yksi kirjallisuuden päälajeja. Teatteri- ja draamakasvatuksen alueella termejä on käytetty sekaisin, päällekkäin ja eri merkityksissä, mistä johtuen alalla käydään jatkuvaa keskustelua termien vakiinnuttamisesta. Tämän lisäksi on käyty jopa kansainvälisen tason keskustelua teatterikasvatus- ja draamakasvatus-termien merkityksistä. (Heikkinen 2001, 80-81).

Hannu Heikkinen (2001) käyttää teatterikasvatus- ja draamakasvatus-termejä toistensa synonyymeina, vaikka toisinaan teatterikasvatuksen ajatellaan olevan yksi draamakasvatuksen alalajeista. Itse käytän työssäni teatterikasvatus-termiä, sillä tehdessäni yhteistyötä teatterin kanssa, haluan painottaa, millaisissa eri muodoissa teatteri organisaationa voi osallistua kokonaisvaltaiseen draamakasvatustyöhön.

2.2 Teatterikasvatus eri asiayhteyksissä

2.2.1 Teatterikasvatus ja ilmaisutaito kouluissa

Ilmaisutaitoa – siis teatteria ja draamaa – voi opiskella peruskoulun alimilla luokilla ns. läpäisyperiaattella, eli eri oppiaineiden yhteydessä, ja ylemmillä luokilla valinnaisaineena. Lukiossa voi suorittaa ilmaisutaidon soveltavia kursseja sekä draaman ja teatterin lukiodiplomin. Kuitenkin taideaineista vain musiikilla ja kuvaamataidolla on koulujen opetussuunnitelmissa vakiintunut asema. (Rusanen 2002 , 31)

Ilmaisutaito oppiaineena on vakiintumaton. Eri kouluissa ”ilmaisutaito” -nimisen oppiaineen tavoitteet ja sisällöt poikkeavat paljon toisistaan. 1970-luvulla opetussuunnitelmien uudistustyön yhteydessä ilmaisutaitoa kaavailtiin kolmanneksi taideaineeksi musiikin ja kuvaamataidon rinnalle. Opetusministeriö asetti vuonna 1977 työryhmän suunnittelemaan uutta esteettis-taiteellista oppiainetta lukioon. Suunnitelma jäi kuitenkin toteuttamatta. Muutamaa vuotta myöhemmin kouluhallitus asetti uuden työryhmän laatimaan ehdotuksen teatterikasvatuksen toteuttamisesta peruskouluissa ja lukioissa. Ehdotuksessaan työryhmä esitti teatterikasvatuksen toteuttamista läpäisyperiaatteella, eli sitä ei esitetty omaksi itsenäiseksi oppiaineekseen. Sen katsottiin kuuluvan ennen muuta äidinkielen opetuksen yhteyteen, mutta sitä voisi toteuttaa myös muiden oppiaineiden, kuten taideaineiden, liikunnan, historian ja uskonnon yhteydessä. (Emt., 35-37)

Rusanen (2002) käyttää väitöskirjassaan termejä teatterikasvatus ja ilmaisutaito toistensa synonyymeina, kun kyseessä on kouluissa opetettava oppiaine. Teatterikasvatus oppiaineena on sitä, että ”ihminen oppii ympäröivän todellisuuden jäsentämistä sekä oman persoonan ja elämänkatsomuksen rakentamista teatteritaiteen avulla” (Emt., 37). Myös Grönholm on todennut ilmaisutaidon olevan taideaine, jossa oppilaan persoonallisuus kehittyy draaman keinoin (1994, 5). On siis muistettava, että luovan toiminnan – siis teatterikasvatuksen tai ilmaisutaidon – tavoitteena ei ole välttämättä esityskelpoisen lopputuloksen saavuttaminen, vaan keskeistä on itse tekeminen, oppiminen ja kasvaminen tekemisen kautta (Rusanen 2002, 37).

2.2.2 Teatterikasvatus koulujen ulkopuolella

Heikkisen (2001) mukaan draamakasvatus – eli teatterikasvatus – ”kattaa kaiken sen draaman, jota tehdään kasvatuksellisessa kontekstissa koulussa ja sen ulkopuolella” (Heikkinen 2001, 85). Näin ollen myös teatteriharrastus on osittain teatterikasvatustoimintaa. Sinivuori sijoittaa väitöskirjassaan harrastajateatteri-käsitteen yhdeksi teatterikasvatuksen

yläkäsitteeksi (2002, 23). Se tarkoittaa, että harrastajateatteritoiminta omalta osaltaan toteuttaa ja tukee mm. koulujen teatterikasvatustoimintaa. Koulujen olisi tärkeää saada oppilaat nimenomaan harrastamaan teatteria oppiaineena, sillä usein tehokkaan oppimisen taustalla on juuri harrastuneisuus kyseiseen aiheeseen (Emt., 14).

Sinivuori tutki väitöskirjassaan (2002) teatteriharrastuksen motiiveja. Niistä tärkeimmiksi nousivat onnistumiskokemusten ja myötäelämisen tarve, halu oppia uutta, mielikuvituksen ja ilmaisutaitojen kehittäminen, viihtyminen sekä terapeuttiset motiivit (Emt., 6). Ne ovat hyvin yhteneviä teatterikasvatuksen merkityksen kanssa, siten kuin se on edellä määritelty oppiaineena. Teatteriharrastus itsetekemisen ja osallistumisen merkityksessä vastaa näihin tarpeisiin, ja voidaan näin ollen katsoa myös teatterikasvatukseksi.

Teatteriharrastus voi olla muutakin kuin harrastajateatteria tai kerhotoimintaa. Teatteriesityksissä käyminen, teatterin eri osa-alueiden tuntemus sekä teatterihistorian tutkiminen voidaan katsoa myös tärkeäksi osaksi teatteriharrastus-käsitettä. Kuten ennalta saattaa arvata, niidenkin katsotaan kuuluvan teatterikasvatukseen. (Emt., 23)

2.2.3 Teatterikasvatusta vai yleisökasvatusta?

Toisinaan teattereissa puhutaan yleisökasvatuksesta. Käsite on jälleen monitulkintainen. Puhutaanko teatterin yleisön kasvattamisesta valistuksellisessa merkityksessä vai yleisön määrän lisäämisestä? Yleensä teattereilla on tarve tehdä molempia. Onko yleisön ”valistaminen” teatterikasvatusta?

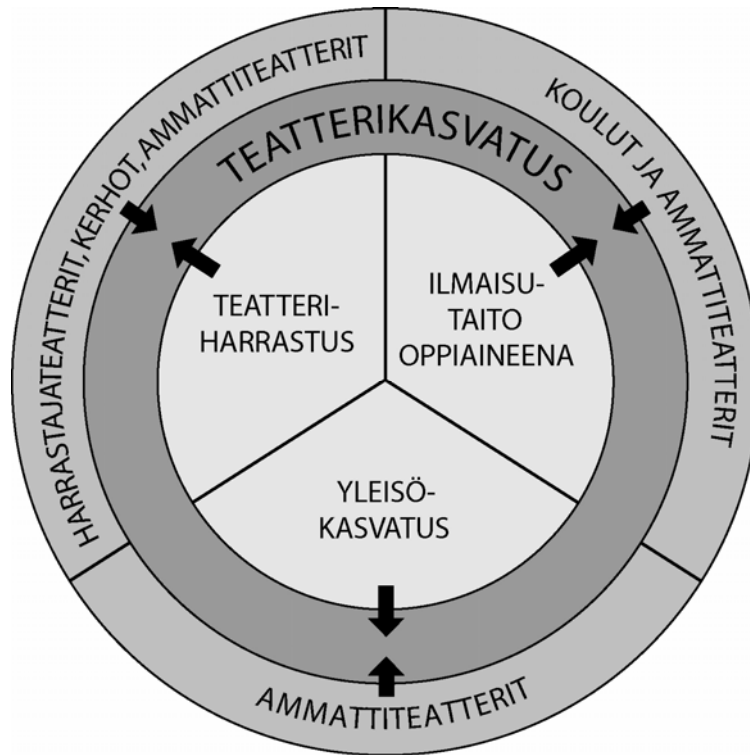
Teatteriohjaaja Janne Saarakkalan mukaan (2003) teatterikasvatuksen kentällä olisi yhä suurempi tarve teattereiden ja oppilaitosten väliseen yhteistyöhön. Ainoastaan sillä tavalla teattereissa toteutetut ”yleisökasvatustilaisuudet”, esimerkiksi näytelmän katselun jälkeen järjestetyt keskustelutilaisuudet, pystyvät rikkomaan rampin katsojien ja tekijöiden väliltä. Kun yleisö, esimerkiksi koulun oppilaat, saadaan innostumaan samoista

lähteistä, mistä työryhmäkin on innostunut, ja linkitetään lähteet koulujen muuhun opetukseen, teatterikasvatuksen päämäärä tulee tavoitetuksi. (Emt., 8)

Toisaalta teattereiden ja oppilaitosten tiiviin yhteistyön sekä teatterikasvatuksen toteutumisen kautta onnistutaan ehkä myös yleisökasvatuksen toisessa tavoitteessa, yleisömäärän lisäämisessä. Saarakkala ehdottaa, että yleisöpulaa voivottelevien teattereiden tulisi kasvattaa itselleen yleisö, ”sellainen katsojakunta, jolla on kapasiteettia ottaa vastaan niin musiikki kuin performanssikellarin käsittämättöminkin mielenilmaus (--) ei se tietenkään toisi yleisöä heti – mutta jo kymmenen vuoden kuluttua” (Emt., 8). Tietenkin voidaan kysyä, millä teatterilla on motivaatiota uhrata aikaa ja rahaa teatterikasvatukseen, jos ainoana tavoitteena on saada yleisöä – kymmenen vuoden päästä. Usein teattereiden tavoitteet teatterikasvatuksen järjestämisessä ovat kuitenkin onneksi myös jotakin muuta. Käsitelen aihetta lisää luvussa 3.

2.2.4 Yhteenveto teatterikasvatuksen osa-alueista

Olen käsitellyt edellä kolmea teatterikasvatuksen osa-aluetta. Seuraava kuvio on niiden muodostama yhdenlainen määritelmä teatterikasvatuskäsitteelle. Se on kuitenkin vain pintaraapaisu aiheen koko kirjosta.

Kuvio 1. Teatterikasvatuksen osa-alueet ja toteuttajat.

Teatterikasvatus-kehän ytimessä on kolme teatterikasvatuksen osa-alueita. Kehän ulkopuolella on teatterikasvatuksen kuhunkin osa-alueeseen osallistuvat, pääasialliset toteuttajatahot. Kuviota suoraviivaisesti tulkitessa saattaa syntyä käsitys, etteivät esimerkiksi harrastajateatterit tekisi lainkaan yleisökasvatustyötä. Tässä tarkastelussa on kuitenkin painotettu ammattiteattereiden tekemää teatterikasvatustyötä, ja näin ollen rajattu harrastajateattereiden osuus hyvin suppeaksi. On myös vaikeaa määritellä, milloin koulujen ulkopuolisissa näytelmäkerhoissa tapahtuvan ilmaisutaidon opiskelussa on kyse oppiaineesta, ja milloin teatterin harrastamisesta. Näin ollen kuvan sektorijaot ovat hyvin teennäisiä, ja vain suuntaa antavia. Ongelma on sama kuin koko teatterikasvatuksen kentällä; aihe on hyvin laaja ja vaikeasti määriteltävissä selkeiksi käsitteiksi.

Kuviossa ammattiteatterit mainitaan kaikkien teatterikasvatuksen osa-alueiden toteuttajana. Käytännössä kaikki teatterit eivät kuitenkaan osal-

listu kaikkiin osa-alueisiin. Tärkeintä on hahmottaa ammattiteattereiden mahdollisuudet vaikuttaa teatterikasvatuksen kentällä.

2.3 Mihin teatterikasvatusta tarvitaan?

Teatterikasvatusta koulujen tehtävänä pohdittaessa saattaa tulla mieleen, että miksi juuri ilmaisutaitoa tai muuta näyttämötaiteisiin liittyvää opetusta pyritään niin kiivaasti saamaan oppiaineeksi kouluihin. Miksi ei esimerkiksi liikuntaa ja terveystietoa tai teknologiakasvatusta pyritä painottamaan ja lisäämään yhtä voimakkaasti? Kuitenkaan perusopetuksen tuntimääriä ei voi kasvattaa loputtomiin, joten opetussuunnitelmissa on tehtävä valintoja.

Mäkisen mukaan (2003) oppimisprosessi on monimutkainen tapahtumaketju, jossa tietoaines muodostaa vain osan. Taideaineet toimivat ihmisen oikean aivopuoliskon alueella, kun taas tietoaines operoi lähes yksinomaan vasemmalla aivopuoliskolla. Oikean aivopuoliskon stimuloimisen laiminlyöminen laskee väistämättä myös vasemman aivopuoliskon suorituskykyä. (Mäkinen 2003, 6) Tästäkin syystä taideaineet puolustavat paikkaansa koulujen opetuksessa. Samaa mieltä ovat monet asiantuntijat. Ohjaaja Marja Myllyniemen mukaan teatterikasvatuksen – tai ilmaisutaidon – avulla lapset ja nuoret oppivat tekemään asioita yhdessä, työstämään vaikeitakin asioita roolihenkilön kautta sekä ymmärtämään erilaisia persoonallisuuksia ja eläytymään näiden tunnekokemuksiin. Irina Krohn toteaa, että lisäksi taideaineet ”kehittävät innovatiivisuutta ja auttavat löytämään uusia näkökulmia. Juuri taiteen kautta kehittyvät ajattelun keskeiset välineet: sana ja mielikuva” (Emt., 6). Myös Haagan neurologisen tutkimuskeskuksen tutkimusjohtajan Markku Parttisen mukaan taideharrastus – kuten teatteri – parantaa keskittymiskykyä ja edistää aivojen kykyä luoda visioita ja mielikuvia. Hänen mukaansa kulttuuria ja taiteita harrastavat ihmiset pärjäävät elämässään paremmin kuin ne, jotka eivät harrasta taiteita. Asiasta on tehty tutkimuksia mm. Yhdysvalloissa. (Emt., 5-7)

Tosiasia on, että kaikista ei tule näyttelijöitä eikä edes teatterin harrastajia. On kuitenkin tutkittu, että opiskelu, jossa ihmisen keho, mieli ja sosiaalinen ulottuvuus ovat aktiivisesti mukana, ja joka lisäksi tapahtuu osittain kuvitellussa todel-

lisuudessa, toimii nuorten maailmankuvan, minuuden ja elämän jäsentäjänä (Rusanen 2002, 16). Ilmaisutaidon opiskelu on ikään kuin lupa jatkaa leikkimistä, vaikka leikki-ikä olisikin jo ohitettu. Sekä teatteri että leikki luovat omat todellisuutensa (Emt., 14).

On vielä yksi pätevä peruste teatteri- ja draamaopetuksen järjestämiseen kouluissa. Hellström toteaa (1993, 61): ”Kouluteatterin kautta kulkevat kaikki: niin tulevat teatterin ammattilaiset, katsojat, kuin rahavaroista päättävät.” Tämä näkökulma on erityisen tärkeä ammattiteattereille. Koulujen teatterikasvatustyö vaikuttaa pitkällä tähtäimellä kaikkien ammattiteattereiden toimintaan, jopa niiden olemassaoloon.

2.4 Oma teatterikasvatushistoriani

Luvussa 1 väitin, että teatterikasvatus koskee jokaisen lapsen ja nuoren arkielämää. Esimerkkinä voin käyttää omaa kokemustani teatterikasvatuksesta ja ilmaisutaidon opiskelusta.

Kävin peruskouluni vuosina 1987-1996. En muista koulussa koskaan opetetun varsinaisesti teatteria tai teatterikasvatusta. Kuitenkin luovuus ja itseilmaisuus ovat aina olleet minulle luonteva ja tärkeä osa koulunkäyntiä. Kolmannella luokalla menin musiikkiluokalle. Luokanopettajamme oli erittäin luova, ja musiikkiesiintymisten lisäksi hän kehitteli meille usein erilaisia näytelmäjuuttuja. Hän myös kannusti meitä itse tekemään esityksiä, ja niinpä kouluviikon usein keskeytti ”sketsitunti”, jolloin saimme esittää luokalle omia taiteellisia tuotoksiamme. Sitä tuskin voi aivan teatterikasvatukseksi nimittää, mutta luovuuskasvatusta se ainakin oli.

Mielestäni teatterikasvatuksen ydin on juuri siinä, ettei lasten ja nuorten luovuutta pyritä väärin perustein rajoittamaan. Koulussa on toki otettava huomioon opetuksen sallimat puitteet ja myös tietynlaiset hyvän maun rajat, mutta näiden turvallisten raamien sisällä lapsille ja nuorille pitäisi antaa tilaa ja mahdollisuuksia ilmaista itseään ja käyttää luovuuttaan, jota jokaisella varmasti on.

Se, että ala-asteen opettajamme antoi luokkamme luovuudelle tilaa, sai myöhemmin aikaan sen, että yläasteella teimme omin voimin nuorisomusikaalin, jota esitettiin koulun salissa sekä oppilaille, että myös iltaesityksinä kaikille kiinnostuneille. Alkusysäyksen musikaalin tekemiselle antoi luokkaretkemme Helsinkiin Svenska Teaterniin, ja siellä näkemämme musikaali ”Hype”. Tekemämme musikaali oli ”menestys”, ja kun 9. luokan kevätjuhla koitti, opettajat ylistivät, että ”tällaista luokkaa ei ole koulussa ollut koko heidän opettajanuran aikanaan”. Näin siitäkin huolimatta, että 7. luokalla meitä vielä pidettiin koulun mahdolluutimpana luokkana. Se luultavasti johtui siitä, että meillä oli takanamme neljä yhteistä vuotta samalla luokalla, kun muut yläasteen aloittaneet oppilaat tulivat eri kouluista ja eri luokilta.

Tämän kokemuksen perusteella voin päätellä, että luovuus voi olla toisinaan ulkopuolelta katsottuna aluksi pelottavaa. Se, että ala-asteelta yläasteelle siirtyvän, ”kekseliään” musiikkiluokan maine kiiri edellämme, sai opettajat varpailleen. Luottamus kuitenkin voitettiin, ja yläasteen loppua kohden saimme huomata, että yhä enemmän koulun yhteisiä tapahtumia koskevia järjestelyjä ja ohjelmasisältöjä laskettiin meidän harteillemme. Se oli pelkästään mukavaa.

Peruskoulun jälkeen kävin lukion Tampereen Yhteiskoulussa, joka on ilmaisutaitoon erikoistunut lukio. Siellä opiskelin muutamia ilmaisutaidon kursseja, mm. puheilmaisua, luovaa ilmaisua, improvisaatiota ja näyttämötyötä. Näyttämötyön kursseilla huomasin, miten eri tavalla ryhmähenki kehittyi yhteisessä näytelmäprojektissa puuhaamisen myötä, kuin jonkin muun projektin kimpussa, vaikka me opiskelijat tulimme usein eri luokilta emmekä välttämättä tunteneet toisiamme entuudestaan.

Oman kokemuksen perusteella päätelen, että luovuus ja itsensä likoon laittaminen vaatii tietynlaisen luottamus- ja tuttuussuhteen olemassaolon ryhmän sisällä. Kun ryhmähenki on hyvä, on omia ideoitaankin helpompi tuoda esiin ja niitä myös syntyy kannustavassa ilmapiirissä runsaammin. Ilmaisutaidon ja teatterikasvatuksen opetuksessa, jos päämääränä on nimenomaan luova toiminta, olisikin tärkeää ensin keskittyä ryhmän keskinäisen luottamuksen ja ryhmähenken synnyttämiseen.

Luovan toiminnan lisäksi teatterikasvatukseen kuuluu mielestäni ehdottomasti myös teatteriesitysten näkeminen. Muistan ala-asteella vieraillemme harvoin teatterissa. Yksi mieleenpainuvuin kokemus oli kuitenkin Ahaa Teatterin ”Sänky on sänky?” -lastennäytelmä. Musiikkiluokkana kävimme muutamaan otteeseen katsomassa oopperoita ja operetteja. Yläasteella näimme jo edellä mainitun musikaalin ”Hype”, mikä taisi olla ainoa teatterivierailumme. Lukiossa luokanvalvojani oli aktiivinen teatterikävijä, ja olimmekin vähintään kerran vuodessa teatterissa, useimmiten kuitenkin katsomassa ”aikuisten” klassikkonäytelmiä, emmekä esimerkiksi Ahaa Teatterin nuorille suuntaamia näytelmiä. Tähän ongelmaan opinnäytteeni toinen osa pureutuu tarkemmin. Ilmaisutaidon kursseilta emme muistaakseni vierailleet kertaakaan teatterissa, mikä on mielestäni hämmästyttävä puute ilmaisutaidon opetuksessa.

Yhteenvetona teatterikasvatuksen teorian ja omien kokemusteni pohjalta totean, että ilmaisutaito, joka ei ole pelkkää teoriaa ja päänsisäistä työskentelyä, vaan jossa koko keho osallistuu oppimis- ja luomisprosessiin, antaa avaimia itsensä ja elämän ymmärtämiseen. Se on tärkeää jokaiselle lapselle ja nuorelle, ja olisi hyvä, että koulujen teatterikasvatuksen myötä jokainen koululainen pääsisi kosketuksiin draaman kanssa ilmaisukeinona ja viestinnän välineenä. Se voisi olla myös hyödyllinen metodi esimerkiksi työelämässä työyhteisöjen ilmapiiirin rakentamisessa ja ylläpitämisessä sekä luovuustyöskentelyssä.

3 Teatterikasvatus ammattiteatterin näkökulmasta

3.1 Ammattiteatteri ja teatterikasvatus

Teatterikasvatus, jota ammattiteattereissa tehdään normaalin teatteritoiminnan ohella, mielletään useimmiten yleisökasvatustyöksi (ks. 2.2.3). Esitysten yhteyteen järjestetään keskustelutilaisuuksia, joihin osallistumalla katsojat saavat halutessaan lisätietoa näytelmästä ja teatterista. Laajemman teatterikasvatuksen järjestämisen tarve on suurin lasten- ja nuortennäytelmiin erikoistuneilla teattereilla, kuten esimerkiksi tamperelaisella Ahaa Teatterilla, tai lapsiin ja nuoriin kohdeyleisönä panostavilla teattereilla. Suurilla laitosteattereilla ei välttämättä ole kovin suurta tarvetta panostaa erityisesti koulujen teatterikasvatustyöhön, vaikka toki suurienkin teattereiden ohjelmistoon kuuluu lasten- ja nuortennäytelmiä. Joka tapauksessa teattereissa on harvoin varattu erityisiä resursseja teatterikasvatusprojekteihin, joten voimavarat on aina otettava muun työn reuna-aipeista (Waronen 2003, 14).

Monilla teatterin ammattilaisilla eivät teatterikasvatuksen – ja siis myös yleisökasvatuksen – järjestämisen tavoitteet ole ainoastaan yleisön määrän ja sitä kautta kaupallisen voiton lisääntymisessä. Idealistisiakin tavoitteita on. Kuten Liisa Isotalo toteaa Teatteri-lehden artikkelissa, ”taidekasvatusta ei voi tehdä muulla tavalla kuin kokemuksellisuuden kautta. Hyvä yleisö kasvaa siitä, että nuori ihminen oivaltaa, mistä teatterissa on kysymys” (Emt., 14). Tästä syystä teattereiden järjestämä teatterikasvatus on usein osallistavaa, kokemuksellista kasvatusta, kuten esimerkiksi työpajoja näytelmien aiheisiin liittyen, keskustelutilaisuuksia tai teatterin eri osa-alueisiin tutustumista kiertokäyntien muodossa. Teatterin ja koulujen välisen yhteistyön eri muotoja käsitellään tarkemmin opinnäytteeni toisessa osassa.

3.2 Ahaa Teatterin näkökulma teatterikasvatukseen

Ahaa Teatterin näkökulma teatterikasvatukseen on paitsi taloudellinen, myös idealistinen. Teatterin tuottajan Tiina Järven mukaan teatterin on osallistuttava teatterikasvatukseen tarjoamalla kouluille ja nuorten ryhmille oheistoimintaa esi-

tysten yhteyteen, sillä se on taloudellisesti merkittävää teatterin ”hengissäpysymiselle”. Teatterin asiakkaista 99% tulee kouluista, ja koska koulut ovat nykyisin hyvin tavoitesidonnaisia, ei pelkkä esitysten tarjoaminen tahdo riittää. (Järvi 16.3.2006) Teatterin taiteellinen johtaja Iiris Kerosuo painottaa, että koulut toivovat nimenomaan ”opetussuunnitelman toteutumista ja kokonaispersoonallisuuden kasvua tukevaa oheistoimintaa” (Kerosuo 16.3.2006). Teatterin tarjoamat teatterikasvatuksen muodot pyrkivät vastaamaan tähän toiveeseen. Tavoitteena on, että koulut kokevat saavansa laadukkaiden esitysten lisäksi hyvää palvelua.

Kerosuo toivoo, että Ahaa Teatterin tekemä teatterikasvatustyö noteerattaisiin yhteiskunnallisesti tärkeänä. Jo pelkästään se, että Ahaa Teatteri on kiertänyt 35 vuotta kouluissa ympäri Suomen, on saavutus sinänsä. Teatterin kotinäyttämöllä tarjoamien esitysten ja niiden oheistoiminnan Kerosuo toivoo muokkavan teatterista nuorten ”kohtaamispaikan”, paikan, jonne nuoret mielellään tulisivat ja paikan, jossa ajatuksia voi jakaa teatterin keinoin. ”Tarvitaanko opettajat välttämättä välikappaleiksi, vai voisivatko nuoret itse päättää tulla teatteriin, jos heillä olisi siitä käsitys, että se on jotenkin ’rock’?” hän pohtii. (Kerosuo 16.3.2006)

Kysymykseen, miksi ammattiteattereiden tulisi osallistua koulujen teatterikasvatustyöhön, ei ole yleispätevää vastausta. Jokaisen teatterin on ratkaistava se itse. Suomessa osallistuminen on vapaaehtoista, eikä teatterikasvatuksen järjestämisestä ole annettu mitään määräyksiä. Vastaavasti esimerkiksi Englannissa teattereiden valtiolta saama harkinnanvarainen tuki on sidoksissa taidekasvatuksen järjestämiseen (Waronen 2003, 14). Ahaa Teatterissa yhteistyön koulujen ja nuorisotoimintaa järjestävien tahojen kanssa katsotaan hyödyttävän molempia osapuolia. Jotta Ahaa Teatterista tulisi nuorten oma teatteri, onkin tärkeää saada yhteistyötahot sitoutumaan toimintaan mukaan. Tämän, sekä muiden teatterikasvatuksen järjestämiseen ja nuortenteatteritoiminnan kehittämiseen liittyvien tavoitteiden saavuttamiseksi opinnäytteeni toisessa osassa esitettävä kehityssuunnitelma pyrkii antamaan välineitä.

4 Kehityssuunnitelmaprojekti

Ahaa Teatteri on itselleni henkilökohtaisesti läheinen ja tuttu laitos työskennellyäni siellä vajaan vuoden ajan tuottajan äitiyslomasijaisena vuonna 2004. Kun tuli ajankohtaiseksi alkaa miettiä aihetta opinnäytetyölle, otin yhteyttä Ahaa Teatteriin ja tiedustelin, olisiko heillä kiinnostusta tehdä yhteistyötä kanssani asiaan liittyen. Teatterissa oltiin heti kiinnostuneita.

4.1 Idean syntyminen ja aiheen rajaus

Alunperin ehdotin teatterille jotakin rahoitukseen ja sen monipuolistamiseen liittyvää tutkimusta, mutta teatterin tuottaja itse ehdotti nuorisoteatteritoiminnan kehittämiseen liittyvää suunnittelua. Mielestäni oli kiinnostavaa tarttua aiheeseen, jonka tutkiminen ja kehittäminen olisi teatterille itselleen hyödyllistä ja tarpeellista. Niinpä otin työnalle Ahaa Teatterin nuorisoteatteritoiminnan ja koulu- ja nuorisoyhteistyön kehittämishankkeen.

Aiheen rajaus sekä laajempi viitekehys eivät olleet alusta asti aivan selkeitä. Alunperin ajattelin lähestyä aihetta imagon kehittämisen näkökulmasta. Sain teatterilta heidän itselleen hahmotteleman vision siitä, millainen teatteri he halusivat olla viiden vuoden kuluttua. Visio oli todella laaja, ja kosketti koko teatterin toimintaa ja imagoa. Sitä oli rajattava koskemaan jotakin tiettyä osa-aluetta. Luonnollisesti tässä yhteydessä rajaus tehtiin koskemaan nuortenteatteritoimintaa ja koulu- ja nuorisoyhteistyötä, sekä teatterin imagoa ja muuta toimintaa niiltä osin, kuin ne liittyvät edellä mainittuihin. Tässäkään vaiheessa en ollut vielä ihan varma, mihin viitekehukseen kehityssuunnitelma laajemmin liittyy. Työtä kirjoittaessani sen kontekstiksi kuitenkin hahmottui selkeästi teatterikasvatus, ja ammattiteatterin toiminta teatterikasvatuksen kentällä.

4.2 Lähteet ja työskentelytavat

Kun oli päätetty, että teen teatterille kehityssuunnitelman koskien nuortenteatteritoimintaa ja koulu- ja nuorisoyhteistyötä, aloitin taustatiedon ja muun aineiston keruun. Sain Ahaa Teatterilta materiaaleja liittyen valtakunnalliseen Dialogi 2 -teatterikasvatusprojektiin. Lisäksi teimme teatterilla kyselytutkimuksen opettajille koskien heidän toiveitaan yhteistyöstä Ahaa Teatterin kanssa. Tutkimuksen tu-

loksia olen käyttänyt kehityssuunnittelutyössä. Syksyllä 2005 järjestettiin myös keskustelutilaisuus saman aiheen tiimoilta, ja siellä esiinnousseita teemoja käsittelemällä myös kehityssuunnitelmassa. Kirjallisuutta hankin aluksi imagon kehittämiseen liittyen, mutta myöhemmin viitekehyksen selkiytyessä kaivoin kirjoitusta esiin draama- ja teatterikasvatusta käsitteleviä teoksia. Kirjallisen aineiston lisäksi olen hyödyntänyt työssä Ahaa Teatterin henkilökunnan kanssa käymiäni keskusteluja.

Olen pyrkinyt työskentelemään vuorovaikutuksessa työn tilaajan, eli Ahaa Teatterin kanssa. Toisaalta välillä on ollut pitkiä jaksoja itsenäistä suunnittelu- ja kirjoitustyötä. Keskenäistä työtä olen luetuttanut työni ohjaavalla opettajalla sekä Ahaa Teatterin tuottajalla ja taiteellisella johtajalla.

4.3 Projektin aikataulu ja siinä pysyminen

Kehityssuunnitelmaprojekti ja samalla myös opinnäytetyöni laitettiin alulle keväällä 2005. Silloin toteutettiin kyselytutkimus opettajille. Tutkin myös tilastoja Ahaa Teatterin viimeisimpien nuortennäytelmien kotiesityksissä, eli omassa tilassa pidetyissä esityksissä käyneistä katsojista. Keväällä suunnittelin tekeväni suurimman osan suunnittelu- ja kirjoitustyöstä kesän 2005 aikana. Suunnitelma kuitenkin muuttui jouduttuani sairaalaan, ja sairaudesta toipuminen vei jonkin aikaa. Myös Ahaa Teatterin henkilökunnan kesälomat hidastivat tiedonkeruuta ja yhteistyötä. Varsinaiseen työhön ryhdyin siis vasta syksyllä 2005.

Lokakuussa 2005 pidetyn keskustelutilaisuuden jälkeen alkoi olla suurin osa aineistosta koossa. Marraskuun ajan vielä tutkin lähteitäni. Osallistuin myös koulussa järjestetyille opinnäytetyön ohjaus -kurssille. Kehityssuunnitelman, eli opinnäytetyöni toisen osan kirjoittamiseen olin suunnitellut käyttäväni joulutammii- ja helmikuun. Kirjoitustyö kuitenkin jatkui vielä maaliskuun loppuun asti. Alkuvuodesta 2006 tutkin teatterikasvatuskirjallisuutta ja maaliskuussa kirjoitin myös opinnäytteeni ensimmäisen osan.

4.4 Ongelmat ja onnistumiset

Ongelmallisinta projektityössä oli aluksi aiheen rajaaminen sopivan kokoiseksi kimpaleeksi, että työ olisi mahdollista toteuttaa käytettävissä olevan ajan puitteissa. Sen ratkettua törmäsin seuraavana ongelmana siihen, millaisia toimenpiteitä voin Ahaa Teatterille ehdottaa ja miten, kun en kuitenkaan ole tällä hetkellä niin hyvin teatterin toiminnassa sisällä, että varmasti tietäisin, millaisin resurssein teatteri pystyy kehityssuunnitelmaani toteuttamaan. Ratkaisin ongelman niin, että määrittelin itselleni tehtäväksi antaa teatterille nimenomaan ideoita oman toiminnan kehittämiseksi. Teatteri tekee itse päätökset suunnitelman toimeenpanemisesta. Tämä määrittely toi toisaalta eteeni seuraavan ongelman, eli sen, millaisessa aikataulussa voin ehdottaa teatterille kehityssuunnitelman toteutusta, kun en voi olla varma, mitkä osat suunnitelmasta he aikovat toteuttaa. Tässäkin tyydyin ratkaisemaan ongelman siten, että esittämäni aikataululuonnoksen tarkoitus on olla ainoastaan esimerkki tai ehdotus mahdollisen toteutuksen aikataulusta.

Aluksi koin hankalana myös kehittämissuunnittelu-käsitteen. Koska käyttämäni lähteet olivat jo Ahaa Teatterin tiedossa, tuntui turhalta referoida ja järjestellä niiden sisältöjä uudelleen kehityssuunnitelmaan. Lopulta totesin, että maailmassa ei ole sellaisia uusia toimintamuotoja, joita joku ei olisi jo joskus keksinyt, ja päätin, että työni yksi tärkeimmistä funktioista on arvioida toimintamuotojen soveltuvuutta Ahaa Teatterille, ja koota ne yhteen kehityssuunnitelmassa. Tässä päämäärässä onnistuin mielestäni melko hyvin. Mikäli työni myös auttaa Ahaa Teatteria jäsentämään omaa ajattelua ja saamaan uusia ideoita, on kehityssuunnitelma onnistunut, vaikka sen toteutus tulisikin olemaan jotain aivan muuta kuin olen ehdottanut.

4.5 Lopputuloksen arviointi

On vaikea arvioida kehityssuunnitelmaa ainoastaan paperilla. Sen käytännön toteutus kertoo, miten hyvin suunnitteluvaiheessa olen onnistunut ottamaan huomioon teatterin resurssit ja mahdollisuudet suunnitelman toteuttamisessa. Toki ei käytännön toteutukseen kerro kaikkea; olosuhteet voivat muuttua ja

suunnitelman tulisi joustaa sen mukaan. Vasta tulosten seuranta kertoo, missä määrin kehittämistoiminta on ollut onnistunutta.

Mielestäni kuitenkin kehityssuunnitelma täyttää sille asettamani tarkoituksen. Se kertoo konkreettisesti, millaisia toimenpiteitä on periaatteessa mahdollista tehdä Ahaa Teatterin nuortenteatteritoiminnan sekä koulu- ja nuorisoyhteistyön tehostamiseksi. Se ei kuitenkaan kerro, paljonko kehittäminen maksaa, tai anna valmista mallia rahoituksen järjestämiseksi. Tavoitteena olikin antaa vaihtoehtoja ja ideoita rahoituksen organisointia varten. Kehityssuunnitelman innovatiivisuutta on myös vaikea arvioida. Lähes kaikki ehdotetut kehitystoimenpiteet ovat sellaisia, joita on jo kokeiltu jossakin muualla. Olen kuitenkin pyrkinyt soveltamaan niitä Ahaa Teatterin toimintaan paremmin istuviksi ja teatterikasvatustoiminnan kyseessä ollessa huomioimaan teatterin tärkeimmän toiminta-alueen, eli esitystoiminnan.

Kehityssuunnitelman selkein puute on suunnitelma B:n puuttuminen. Mitä jos mikään ei onnistukaan? Perustelen tätä puutetta kuitenkin jo edellä mainitsemlani ongelmanratkaisutavoilla, eli sillä, että en voi tietää teatterin resursseja aivan tarkalleen, joten suunnitelma B:n kehittäminen jää hyvin pitkälle teatterin itsensä varaan. Kehityssuunnitelma antaa silti elementtejä sitä varten esimerkiksi huomioimalla joissakin projekteissa tarvittavan henkilökunnan määrän: projektit voi toteuttaa pidemmällä aikavälillä ja pienemmin henkilöstöresurssein, jos uusia resursseja ei ole saatavilla tai mahdollista käyttää. Kehityssuunnitelma ei kuitenkaan ehdota pelastustoimenpiteitä mahdollisten epäonnistumisten varalle.

Kokonaisuutena kehityssuunnitelma ei ole pelkkä lista kehitystoimenpiteistä, vaan se myös raportoi alkuunpantua kehittämistoimintaa ja kokoaa yhteen teatterin vision, tavoitteet ja tämänhetkisen nuortenesitys- ja teatterikasvatustoiminnan tilanteen. Se on tarpeellista teatterin omalle välle ajattelun selkiyttämisen apuvälineeksi ja ulkopuolisille kokonaisuuden hahmottamista varten.

5 Yhteenveto

Teatterikasvatus-käsitteen yleispätevä määrittely on suuri haaste. Vaikuttaa siltä, että määriteltiinpä teatterikasvatus miten tahansa, aina päästään vain murtoosaan aiheen koko laajuudesta. Opinnäytetyössäni määrittelen teatterikasvatuksen koskemaan etupäässä lapsia ja nuoria. Se tarkoittaa koulujen ja vapaaajan kerhojen tarjoamaa ilmaisutaito-opetusta, teatteriharrastusta harrastajateatterin tekemisen ja teatterissa käymisen muodoissa, sekä ammattiteattereiden tekemää yleisökasvatustyötä.

Luovuuden ja taiteen merkitys lasten ja nuorten kasvussa ja kehityksessä on suuri. Luovuutta ei kuitenkaan voi pakottaa, vaan sille tulee antaa oma aikansa ja tilansa. Opettajien ja ohjaajien, sekä sitä kautta myös ammattiteattereiden rooli teatterikasvatustyössä voi olla luovuutta oikeaan suuntaan kanavoivaa ja rohkaisevaa. Ammattiteattereiden mahdollisuudet osallistua lasten ja nuorten teatterikasvatukseen ovat hyvin laajat. Omien projektien ja tapahtumien lisäksi teatterit voivat panostaa yhteistyöhön koulujen ja kerhojen sekä harrastajateattereiden kanssa.

Usein lapsille ja nuorille suunnatun teatterikasvatustyön merkitys ammattiteattereille katsotaan olevan tulevaisuuden yleisön kasvattamista. Ahaa Teatterille lapset ja nuoret ovat tämän päivän yleisöä. Heille suunnattu teatterikasvatus-toiminta on itseisarvo. Teatterin on osallistuttava koulujen teatterikasvatukseen, jotta nuoret oppivat käymään teatterissa nyt, eivätkä vasta kymmenen vuoden kuluttua. Vuorovaikutuksen aika tämän päivän yleisön kanssa on nyt.

Entä sitten aikuiset? Miten kouluikänsä ohittanut tavallinen kansalainen voi teatterikasvattaa itseään, mikäli liittyminen kansanopiston ilmaisutaitoryhmään ei innosta? Vanhat koulunäytelmämuistot saattavat olla traumaattisia tai ajan kuluksia. Niistä on kuitenkin hyötyä pohdittaessa omaa kosketuspintaa teatterikasvatukseen.

Aikuisena teatterikasvatuksen merkityksen ei tarvitse olla pelkästään terapeutti- nen itsensä tai elämän ymmärtäminen luovan ilmaisun keinoin, vaan teatteriin

voi keskittyä viestinnän välineenä. Kun oppii näkemään, että teatteri on taiteen – ja toisinaan viihteen – lisäksi vahvaa viestintää, on lavalla esitetyn kokeminen ja ymmärtäminen arvokas taito, jota hyödyntämällä syntyy uusia näkökulmia, oivalluksia, kyseenalaistuksia ja pohdintoja myös arkeen ja todellisuuteen.

**Osa 2: Ahaa Teatterin nuortenteatteritoiminnan ja
koulu- ja nuorisoyhteistyön kehittämissuunnitelma
2006-2011**

6 Johdanto

6.1 Ahaa Teatteri yleisesti

Ahaa Teatteri on kiertävä lasten- ja nuortennäytelmiin erikoistunut ammattiteatteri. Se on perustettu vuonna 1970, mutta ensimmäisen näytelmän ensi-ilta pidettiin vuonna 1971, josta teatterin ”ajanlasku” on alkanut. Jo yli 35 vuoden Ahaa Teatterin toiminnan peruslähtökohtana on ollut halu viedä teatteriesitys paikkoihin, joissa muutoin ei olisi mahdollisuutta nähdä tai kokea teatteria. Jo lähes 1,4 miljoonaa lasta ja nuorta on kokenut teatterielämyksiä – monilla usein elämänsä ensimmäisiä – Ahaa Teatterin kiertueryhmän vieraina. Ahaa Teatteri on siis sanan varsinaisessa merkityksessä valtakunnallinen teatteri, ja voi ylpeillä kyvystään toimittaa taiteellisesti ja teknisesti korkeatasoinen teatteriesitys lähes minne tahansa.

Ahaa Teatteri on ns. pienteatteri. Sen vakinaiseen henkilöstöön kuuluu 9 henkilöä: taiteellinen johtaja, tuottaja, teatterisihteeri, teatteriteknikko ja 5 näyttelijää. Lisäksi käytetään vierailijoita produktiokohtaisesti. Ahaa Teatterilla on palveluksessaan myös siviilipalvelusmies.

Ahaa Teatterin ohjelmisto koostuu tuoreista näytelmistä; monet esityksistä ovat kantaesityksiä. Ohjelmistossa on kerrallaan kaksi näytelmää, joista toinen on lasten- ja toinen nuortennäytelmä. Ensi-iltoja on vuodessa kaksi, keväällä ja syksyllä. Kukin näytelmä on ohjelmistossa keskimäärin vuoden verran. Ohjelmistosuunnittelu tapahtuu taiteellisen johtajan ja tuottajan toimesta yleensä noin vuoden periodeissa.

6.2 Ahaa Teatterin toiminnan kehittäminen

Vuonna 2005 Ahaa Teatterin kotiesitystoiminnassa tapahtui ratkaiseva käänne teatterin vuokrattua uudet toimitilat, Teatteri Hämeen, aivan Tampereen keskustan ytimestä. Siihen asti teatterin kotiesitykset oli jo vuosia pidetty Tampere-talon tiloissa teatterin omien toimitilojen ollessa käyttöön soveltumattomat. Teatteri Hämeen remontin valmistumisen myötä toimisto- ja teatteritilat ovat nyt saman katon alla.

Uusi toimitila mahdollistaa paitsi entistä korkeatasoisemman teatteritoiminnan, myös entistä tehokkaamman koulu- ja nuorisoyhteistyön sekä muita toimintamuotoja. Näitä toiminnan muotoja kartoittamaan ja mahdollistamaan Ahaa Teatteri teetätti käsillä olevan kehityssuunnitelman. Sen tarkoituksena on mahdollisimman konkreettisesti ja realistisesti pyrkiä osaltaan toteuttamaan visiota siitä, millainen teatteri Ahaa Teatteri haluaisi olla 40-vuotiaana, juhluvuonnaan 2011.

Vuosi 2006 on Ahaa Teatterin 35-vuotisjuhlavuosi. Tammikuussa vietettiin uuden toimitilan virallisia avajaisia. Se oli lähtölaukaus Ahaa Teatterin uudistuvan teatteritoiminnan kehittämisprojektille.

7 Peruslähtökohdat ja tulevaisuuden visio

Toiminnan kehittämisen lähtökohtana on Ahaa Teatterin itselleen määrittelemä toiminta-ajatus. Sitä täydentämään on tehty visio siitä, millainen teatteri Ahaa Teatteri haluaisi olla viiden vuoden kuluttua, vuonna 2011, joka on paitsi Ahaa Teatterin 40-vuotisjuhlavuosi, myös Tampereen kaupungin kulttuuri-pääkaupunkihankkeen mahdollinen toteutumivuosi.

7.1 Toiminta-ajatus

Ahaa Teatterin toimintasuunnitelman mukaan teatteri nojautuu toiminnassaan seuraaviin periaatteisiin:

- 1) Ahaa Teatteri tekee taiteellisesti korkeatasoista teatteria.
- 2) Ahaa Teatteri erikoistuu yleisöryhmiin, joilla ei muuten olisi mahdollisuutta nähdä teatteria. Tällaisia yleisöryhmiä ovat nuoret sekä syrjäseutujen lapset.
- 3) Kiertueteatteri on teatterin pääasiallinen toimintatapa.
- 4) Ohjelmiston on oltava monipuolista.
- 5) Ohjelmiston tavoitteena on sisältää lasten ja nuorten maailmaa käsitteleviä aiheita mahdollisimman monitahoisesti, koskettavasti ja hauskaasti.

(Järvi 2005, 1)

Tämä kehityssuunnitelma toteutetaan näiden toimintaperiaatteiden sallimissa rajoissa, ja niiden ollessa edelleen teatterin toiminnan ytimenä.

Teatterin toimintaa tarkastellessa voidaan havaita yksi keskeinen kehittämiskohde. Lastenteatteritarjonta on tamperelaisissa teattereissa runsasta, ja lastenteatteriin erikoistuneita teattereitakin on useita. Tästä huolimatta Ahaa Teatterin lastennäytelmien kotiesitykset, eli omassa teatteritilassa pidettävät esitykset, ovat aina olleet hyvin suosittuja. Kiertueillakin ne myyvät kohtalaisen hyvin. Ahaa Teatterin nuortennäytelmien kiertuemyynti on erittäin vilkasta ja näytelmistä on lähes poikkeuksetta saatu aina positiivinen palaute. Kuitenkin Tampereella, jossa suoraan nuorille suunnattu teatteritarjonta on vähäistä, Ahaa Teatterin nuortennäytelmien katsojaluvut ovat melko alhaiset ja tamperelaisten katsojien

osuus esityksissä on hyvin pieni. (Liite 1: Tilastotietoa Ahaa Teatterin nuorten näytelmistä)

Keväällä 2005 teetettiin kysely tamperelaisille äidinkielenopettajille oppilasryhmien teatterikäynneistä. Kyselyn tuloksista on pääteltävissä, että opettajat vievät oppilasryhmiä pääasiassa suuriin teattereihin. Katsotut esitykset olivat usein klassikkonäytelmiä. (Liite 2: Yhteenveto kehittämiskyselystä)

Näistä syistä kehityssuunnitelma keskittyy Ahaa Teatterin toiminnan kehittämiseen erityisesti nuortenteatteritoiminnan osalta. Se sisältää niin kotiesitysmyyntin kehittämisen kuin uusien toimintamuotojen etsimisen sekä yhteistyön kehittämisen koulujen ja nuorten kulttuuritoimijatahojen kanssa.

7.2 Ahaa Teatterin visio 2011

Ahaa Teatterin laatima visio vuodelle 2011 koskettaa teatterin toimintaa ja imagoa kokonaisuudessaan. Seuraavassa lainataan Ahaa Teatterin hahmottelemaa vision runkoa niiltä osin, kuin se koskettaa nuortenteatteritoimintaa.

Esitystoiminta

Vuonna 2011 Ahaa Teatterin esitystoiminta on korkeatasoista ja koskettavaa. Teatteri käyttää teoksissaan huippuvierailijoita, alan tunnettuja nimiä ja kyvykkäitä tekijöitä. Ohjelmistosuunnittelun osalta teatteri pyrkii siihen, että pääohjelmistot ovat aina kolmeksi vuodeksi eteenpäin tiedossa. Kouluyhteistyötä on kehitetty niin, että kaikki Tampereen yläasteiden ja lukiodien oppilaat käyvät katsomassa Ahaa Teatterin esityksiä kerran lukuvuodessa. Vuodelle 2011 suunnitellaan erityinen, laajemman mittakaavan speaktaakkeli-esitys, joka toteutetaan yhteistyössä muiden teatterintekijöiden ja oppilaitosten kanssa. Esitys kytkeytyy Tampereen kulttuuripääkaupunkihankkeeseen, sekä Ahaa Teatterin 40-vuotisjuhluvuoteen.

Teatteritila

Vuonna 2011 Ahaa Teatterin toimitila Teatteri Häme on tunnettu ja arvostettu teatterin tuotantotalo. Ahaa Teatterin pääohjelmiston lisäksi siellä esitetään Ahaan muita omia tuotantoja, kuten pienimuotoisempia näy-

telmiä, ja järjestetään mm. lauluiltoja. Koska Ahaa Teatterin oman teatteriseurueen aika kuluu edelleen pääosin kiertueilla, Ahaa Teatteri tekee muiden, myös Tampereen ulkopuolisten teattereiden kanssa yhteistyötä vuokraamalla omaa teatteriaan valmiita vierailuesityksiä varten. Ahaa Teatteri voi myös toimia tuottajana vierailuesityksille tai avustaa niiden markkinoinnissa ja teknisessä toteutuksessa.

Teatteri Hämeen muita käyttäjiä ovat erilaiset teatterifestivaaliorganisaatiot, joiden kanssa Ahaa Teatteri tekee yhteistyötä vuokraamalla teatteritilaa, tai tarjoamalla omia esityksiään osaksi festivaalien ohjelmistoa. Ahaa Teatteri vuokraa teatteritilaa myös erilaisille teatterin harrastajatahoille ja oppilaitoksille, sekä tuottaa yhteisproduktioita.

Resurssit

Ahaa Teatteri pyrkii lisäämään henkilöstö-, rahoitus- ja teknisiä resursseja vuoteen 2011 mennessä. Teatterissa työskentelee kolme uutta henkilöä teatteripedagogin, markkinointisihteerin sekä teknisen- ja tilavastavan tehtävissä. Teatteri Hämeeseen on hankittu omat, korkeatasoiset valo- ja äänitekniset laitteet. Taloudellisia resursseja kohentamaan on tehty tuotantojen yhteistyösopimuksia eri tahojen kanssa ja hankittu sponsori-rahoitusta.

Imago

Vuonna 2011 Ahaa Teatteri on tunnettu, arvostettu, taitava, aktiivinen ja monipuolinen lasten- ja nuortenteatteri niin katsojien kuin teatterintekijöidenkin keskuudessa. Ahaa Teatteri kiinnostaa tiedotusvälineitä, vaikuttajia, päättäjiä, keskustelijoita ja rahoittajia. Ahaa Teatteri on luonut kattavan yhteistyökumppaneiden ja sidosryhmien verkoston ja toimii myös itse aktiivisena keskustelun herättäjänä ja ylläpitäjänä. Ahaa Teatteri on paikka, jossa ajatuksia voi jakaa teatterin keinoin.

Toiminta nuorten teatterina

Vuonna 2011 Ahaa Teatteri haluaa olla teatteri, jonka tamperelaiset nuoret tuntevat niin paikkana kuin ohjelmistonkin perusteella. Ahaa Teatteri tuottaa nuoria kiinnostavia, taiteellisesti korkeatasoisia sekä nuorten maailmasta koskettavasti kertovia esityksiä. Ahaa Teatteri on myös paikka, jossa nuoret itse voivat tehdä teatteria.

Nuorten teatterina Ahaa Teatterin toimenkuva on tehdä teatteria nuorille ja nuorten kanssa, sekä tukea ja rikastuttaa nuorten kanssa toimivien tahojen työtä. Vuonna 2011 teatterissa toimii nuorisolinja, jonka pyörittäminen on teatteripedagogin vastuualuetta. Lisäksi teatteripedagogi vastaa Ahaa Teatterin kouluyhteistyöstä eri muodoissaan. Nuorten kanssa toimiville tahoille ja henkilöille järjestetään koulutusta ja keskustelumahdollisuuksia. Tavoitteena on myös verkoston luominen nuorten kanssa teatteria tekevien tahojen kesken. Ahaa Teatteri haluaa toimia ”tietopankkina” tarjoamalla tieto- ja tukipalveluita teatterin tekemisestä niitä kaipaaville.

Ahaa Teatteri haluaa olla myös nuoria kiinnostava tuotantotalo. Vierailuohjelmistossa otetaan järjestelmällisesti huomioon nuorten mielenkiinnon kohteet ja pyritään tekemään ohjelmisto nuorille tutuksi monipuolisin markkinointikeinoin.

8 Kehityssuunnittelu ja sen viitekehys

Ahaa Teatterin nuortenteatteritoiminnan ja koulu- ja nuorisoyhteistyön kehittämissuunnittelu lähtee tarpeesta. Ensisijainen tarve on omien nuortenesitysten myynnin kasvattaminen ja teatterin imagon nostaminen. Toinen tarve on osallistua koulujen teatterikasvatukseen tarjoamalla nuorille erilaisia mahdollisuuksia nähdä ja kokea teatteria, sekä osallistua itse teatterin tekemiseen. Kehityssuunnitelma linkittyy näiden tarpeiden muodostamaan laajempaan viitekehykseen.

8.1 Kehityssuunnitelman tavoitteet

Vuonna 2005 aloitettiin kehityshanke, jonka tavoitteena on Ahaa Teatterin imagon nostaminen sekä toiminnan muokkaaminen vision tavoitteiden mukaisesti. Käsillä oleva kehityssuunnitelma koskee Ahaa Teatterin toimintaa nuortenteatterina. Sen tehtävänä on antaa konkreettisia välineitä ja toimenpide-ehdotuksia, joiden avulla Ahaa Teatterista tulee ”nuorten oma teatteri”. Päätökset ehdotusten toteuttamisesta ja aikatauluista teatteri tekee luonnollisesti itse.

Kehityssuunnitelman tavoitteena on keksiä keinoja Ahaa Teatterin nuortennäytelmien kotiesitysmyyntin kasvattamiseksi tamperelaisten nuorten osalta. Lisäksi sen tavoitteena on kehittää uusia nuortenteatteri- ja teatterikasvatustoiminnan muotoja, sekä löytää keinoja, joiden avulla Ahaa Teatterin uusi toimitila tulee tutuksi nuorille. Kaikki kolme tavoitetta kulkevat käsikädessä ja tukevat toisiaan. Näihin tavoitteisiin pyrkimällä myös Ahaa Teatterin imago nuorten teatterina kehittyy.

8.2 Dialogi 2 -teatterikasvatusprojekti

Ahaa Teatterin nuorisoyhteistyön kehittämistoiminta liittyy laajemmin valtakunnalliseen teatterikasvatus-kontekstiin. Ahaa Teatteri on mukana vuonna 2005 käynnistyneessä Dialogi 2 -teatterikasvatusprojektissa.

8.2.1 Historia

Dialogi-yhteistyön historia alkaa 1990-luvulta, kun vuonna 1996 ensimmäinen Dialogi-projekti käynnistyi Teatterikorkeakoulun täydennyskoulutuskeskuksen toimesta Opetushallituksen tuella muutamissa pilottikouluissa ympäri Suomea. Sen tarkoituksena oli syventää taideopetukseen liittyvän kokemuksellisen tiedon merkitystä oman kasvun välineenä ja yhteisöllisenä prosessina. Pilottikoulujen opettajia perehdytettiin draama-pedagogiikan eri osa-alueisiin ja niiden soveltamiseen opetuksessa. Ensimmäinen vaihe päättyi vuonna 2000 ja saatujen kokemusten perusteella käynnistettiin jatkosuunnitelmat. (Dialogi 2 -teatterikasvatusprojektin esittelymateriaali 2005)

8.2.2 Tavoitteet

Dialogi 2 -projektin tarkoituksena on lisätä koulujen teatteri- ja draama-opetusta sekä rakentaa yhteistyöverkostoja koulujen ja teattereiden välille. Verkostoitumalla pyritään vahvistamaan teatteri- ja draamaopetuksen asemaa kouluissa sekä terävöittämään laaja-alaista teatteriajattelua teattereiden sisällä. Lisäksi tavoitteena on luoda erilaisia toimivia teatterikasvatuksen malleja. Näihin päämääriin pyritään sekä pitkäkestoisella kehitystyöllä että nopeammilla pilottikokeiluilla. (Emt.)

Ahaa Teatterin lisäksi Dialogi 2 -pilottiprojektissa ovat mukana Jyväskylän kaupunginteatteri, Kajaanin Kaupunginteatteri, Teatteri Hevosenkentä ja Wasa Teater. Pilottiprojektin tarkoituksena on luoda muutaman koeteatterin verkosto, jonka teatterit kehittäisivät erilaisia malleja alueensa koulujen kanssa kouluyhteistyön ja mahdollisesti teatteriopetuksen järjestämiseksi. Tätä varten on haettavissa apuraha, jonka turvin kuhunkin teatteriin voitaisiin palkata kahdeksi tai kolmeksi vuodeksi vastuhenkilö suunnittelemaan ja toteuttamaan kouluyhteistyötä. Pilottiprojektille palkattaisiin mahdollisesti myös yksi henkilö valtakunnalliseksi kouluyhteistyön koordinaattoriksi. (Emt.)

8.2.3 Dialogi 2 -projektin merkitys Ahaa Teatterille

Dialogi 2 -projektissa mukanaolo ja etenkin sen suoma mahdollinen taloudellinen tuki merkitsee Ahaa Teatterille entistä parempia mahdollisuuksia oman nuortenteatteritoiminnan kehittämiseen. Dialogi 2 -projektin apurahalla palkattava henkilö voisi samalla toimia koko teatterin teatteripedagogina, ja toisi näin kaivatun henkilöstöresurssin kehittämissuunnitelman toteuttamista varten.

8.3 Muun maan mallia

Dialogi 2 -projektin alkuvaiheessa tammi-huhtikuussa 2005 projektin työryhmä teki kartoituksen ammattiteattereiden ja koulujen välillä jo olemassa olevasta yhteistyöstä. Tämän kartoituksen tuloksena saatuja erilaisia koulu yhteistyömahdollisuuksia Ahaa Teatterinkin on mahdollista soveltaa omaan toimintaansa. Niistä tehtyä koostetta käytettiin mm. pohjana Ahaa Teatterissa järjestetyille opettajakeskustelulle (ks. kappale 9.1.2). Materiaalista (Dialogi 2 -työryhmä 2005) on tähän koottu tiivistelmä parhaiten soveltuvista vaihtoehdoista.

8.3.1 Opettajille suunnattu toiminta

Monissa teattereissa koululaisyleisöä ja teatterikasvatusaihetta lähestytään opettajien kautta. Teattereissa on järjestetty opettajille suunnattuja koulutuspäiviä ja info-iltoja, sekä työpajoja, joiden kautta kyseisen teeman tai jonkin ohjelmistossa olevan näytelmän aiheen käsittely etenee oppilaille, kun opettajat teettävät samoja harjoituksia koululaisryhmissä. Tämän jälkeen ryhmä tulee katsomaan esityksen. On myös tavallista, että uudesta näytelmästä järjestetään ennakkonäytös, jota opettajat tulevat katsomaan ennen koululaisryhmän tuomista varsinaiseen esitykseen.

Teattereissa on myös tehty opettajille suunnattua kirjallista materiaalia, kuten puolivuositain julkaistava opettajien kulttuurikalenteri, jossa on esitelty mm. koko kaupungin teatteri- ja työpajatoiminta päivämäärineen ja kellonaikoineen. Opettajille on myös tehty ohjeita ja tehtäviä sisältävä opas oppilaiden tutustuttamiseksi teatterin maailmaan.

8.3.2 Vuorovaikutus koulujen kanssa

Monissa teattereissa on ylläpidetty kummiluokka- tai kummikoulutoimintaa. Se tarkoittaa, että teatterin kouluyhteistyö keskittyy rajatumpaan osaan koululaisyleisöä, yhteen kouluun tai luokkaan. Sillä tavalla saavutetaan helpommin vuorovaikutuksen jatkuvuus, ja toisaalta teatterilla on selkeä peruste antaa ”kummilapsilleen” tiettyjä etuuksia, joita toiset koulut ja luokat eivät teatterista saa. Teatteri voi esimerkiksi antaa lippuja luokille myyntiin, ja oppilaat saavat myydyistä lipuista provisiot luokkassaan.

Olipa teatterissa kummikoulutoimintaa tai ei, monet teatterit järjestävät oppilasryhmille kiertokäyntejä teatteritiloihin. Vaihtoehtoisesti teatterin väki vierailee koululla kertomassa teatterista tai esittämässä ”trailereita” ohjelmistostaan. Näyttelijä voi myös esimerkiksi esittää luokalle ”muuntautumissession” rakentamalla roolihahmonsa maskeerauksen ja puvustuksen avulla, ja kertomalla samalla kuinka se tehdään. Toisinaan oppilasryhmä voi perehtyä yhteen teatterin ohjelmistossa olevan näytelmän osa-alueeseen kerrallaan valmistamalla esimerkiksi lavastajan avulla pienoismalleja lavastuksesta tai tekemällä luonnoksia puvustuksesta.

Monissa teattereissa on sovellettu Teatteri tutuksi -projektia eri tavoin. Projektissa oppilaat tapaavat teatterin henkilökuntaa joko koululla tai teatterin tiloissa ja tutustuvat eri ammattiryhmien työhön. Ryhmät pääsevät katsomaan harjoituksia, ja lopuksi katsotaan valmis esitys ja tehdään kirjoitelma omista kokemuksista. Joskus oppilaat saattavat tavata myös teatterikriitikon ja opiskella kritiikin kirjoittamista tekemällä esityksestä oman arvostelun, josta kriitikko antaa palautteen.

Suurin osa teattereiden kouluyhteistyöstä liittyy esityksen katsomisen yhteyteen. Luokkia ja ryhmiä käytetään usein näytelmien koyleisöinä. Oppilaat saattavat saada ennakkotehtäviä ennen esitykseen tuloa ja tavata näyttelijöitä ennen tai jälkeen esityksen. Joskus esityksen katsomisen yhteyteen liitetään oppilaille tietoisuus teatteriesityksen valmistamisesta ja he saavat materiaalipaketin oman esityksen valmistamisen tueksi.

Työpajatoimintaa lapsille ja nuorille on järjestetty monissa teattereissa. Työpajat voivat käsitellä eri teemoja koulun opetussuunnitelmaa palvelemaan, tai ne voivat olla esimerkiksi monikulttuurisia työpajoja. Joissakin työpajoissa oppilaat ovat valmistaneet esityksen. Toisinaan on pidetty työpajoja, joissa oppilaiden ideoiden pohjalta ammattinäyttelijät työstävät esityksen, jota oppilaat sen syntyessä ohjaavat ja kommentoivat. Joskus oppilaille on järjestetty useamman työpajatyöskentelykerran mittainen jakso, joka liittyy johonkin projektiin tai kurssiin. Esimerkiksi Minä eläimenä -projektissa oppilaille työstetään oma eläinroolihahmo kuvaamataiteen, liikeilmaisun, tarinankerronnan, puvustuksen ja maskeerauksen avulla, ja lopuksi eläimet kokoontuvat yhteiseen juhlaan, jossa kukin kertoo oman tarinansa. Projektin aikana järjestetään koulun tai teatterin tiloihin myös näyttely, jossa on esillä eri työvaiheiden tuottamaa materiaalia, kuten piirustuksia tai työpajoissa kuvattuja videonpätkiä. Useita työpajajaksoja on myös järjestetty joissakin lukioissa liittyen kulttuurikursseihin. Näiden jaksosten aikana eri alojen taiteilijat vetävät työpajoja ja jakson jälkeen oppilaat vierailevat kyseisessä taidelaitoksessa. Teatterin osalta jakso liittyy jonkin ohjelmistossa olevan esityksen teemoihin.

Yhteistyö teatterien ja koulujen välillä erilaisissa näytelmäprojekteissa on melko suosittua. Perinteisin esimerkki siitä on, että teatterikuraattori tai muu teatterin henkilökuntaan kuuluva harjoituttaa koulun oppilaille näytelmän, joka esitetään teatterin tiloissa asianmukaisen teatteritekniikan kanssa. Kyseessä voi olla jokin aivan uusi näytelmä tai esimerkiksi Shakespearen klassikkotekstit, joista oppilaat muokkaavat nykyaikaisen version. Toisinaan yhteistyönä toteutettu teos on otettu osaksi teatterin vierailuohjelmistoa. Ainutlaatuisia ovat Suomen Kansallisoopperan Oop! -lasten- ja nuortentoimintaosaston tuottamat koululaisoopperat, joiden valmistusprosessissa ammattilaiset käyvät ensin koululla kertomassa teoksesta, ja koulut saavat opetuspaketin, jonka avulla he tutustuvat esimerkiksi kuoro-osuuksiin etukäteen. Sen jälkeen säestäjä ja ohjaaja käyvät koululla opettamassa ja ohjaamassa kuoro- ja näytelmäosuudet, jonka jälkeen koulut harjoittelevat niitä itsenäisesti. Lopuksi koululaiset viet-

tävät päivän Oopperalla, jossa laitetaan ohjaajan avulla illan esitys kaasaan. (Kansallisoopperan kotisivut 2006) Muissa teattereissa on tehty yhteistyöproduktioita siten, että koulujen oppilaat ovat olleet mukana laval-la, tekniikassa, lavastetyössä, käsikirjoittamassa jne. Joskus teatterit myös ”lainaavat” koulujen eri-ikäisiä oppilaita avustajiksi omiin näytelmiin.

Teatterit tekevät myös yhteistyötä koulujen teatterikerhojen kanssa esimerkiksi tukemalla kerhotoimintaa kalustelainoin. Toisinaan ammattilaiset järjestävät kerhotoimintaa esimerkiksi vanhempainyhdistyksen tuke-mana. Eri kerhojen esityksiä voidaan myös koota yhteen ja esittää teatterilla.

8.3.3 Muu nuorisoyhteistyö

Joissakin teattereissa on tehty myös kouluista riippumatonta, normaalista esitystoiminnasta poikkeavaa teatterikasvatustyötä. Tällaisesta esimerkkejä ovat teatterin tiloissa järjestetyt klubi-illat, jotka sisältävät improvi-saatioteatteria, stand up -komiikkaa, musiikkia tai nuorten omia esityksiä. Joku teatteri on keksinyt järjestää myös näytelmäkirjoituskilpailun nuoril-le. Kilpailun voittajateos on päässyt teatterille tuotantoon.

Yhteistyötahona teatterikasvatusprojekteissa on monilla teattereilla ollut myös kaupunki tai jokin muu taho. Esimerkkejä kaupungin kanssa teh-dystä yhteistyöstä on mm. kulttuurikortti, jolla kaikki kaupungin 9.-luokkalaiset pääsevät halvalla tai jopa ilmaiseksi teatteriin. Joissakin kunnissa koulutoimi ostaa näytöksiä, joihin koulut saavat alennushintai-sia lippuja. Erään kaupungin kouluviraston kanssa on tehty teatterin te-kemisestä kertova video, joka on lainattavissa kouluille. Monissa kau-pungeissa on kehitetty erityisiä lastenkulttuuri- tai -verkostoja, joi-den tehtävänä on eri kulttuuritoimijoiden välisen yhteistyön sekä kulttuu-rin tiedotuksen parantaminen. Ammattiteattereiden muita yhteistyötahoja ovat olleet yliopisto, esim. opettajien koulutuslaitos, sekä nuorisoteatterit.

9 Kartoitus

Ajatuksena teatterin toiminnan kehittäminen ei ole uusi. Ahaa Teatterin toimintasuunnitelmaan vuodelle 2005 on kirjattu yhdeksi tärkeimmistä tavoitteista uudet toimintamuodot ja -mallit. Se kattaa niin organisaatiomallin, ohjelmisto- ja tuotantosuunnittelun, kiertuetoiminnan kuin kotiesitystoiminnankin kehittämisen. Lisäksi tavoitteiksi on merkitty uusien yhteistyömuotojen kehittäminen eri lasten- ja nuortenkulttuuritoimijoiden kesken sekä nuorisolinjan perustamismahdollisuuksien kartoittaminen. (Järvi 2005, 1)

Jotta on mahdollista nähdä, missä tilanteessa teatterin koulu- ja nuorisoyhteistyötoiminta on tällä hetkellä, on kartoitettava suoritettujen toimenpiteiden sekä muut asiaan liittyvät projektit. Niiden kautta on mahdollista nähdä, millaisia odotuksia yhteistyötahoilla on Ahaa Teatterin suhteen, sekä millaisia lyhyen- ja pitkäntähtäimen lupauksia on mahdollista antaa. Sitä kautta selviää teatterin koulu- ja nuorisoyhteistyön kehittämisen suuntalinja.

9.1 Suoritettujen toimenpiteiden

Kokonaisvaltainen kehitys ei tapahdu hetkessä. Ahaa Teatterin nuortenteatteri-toiminnan kehittämisprojekti aloitettiin keväällä 2005 tekemällä erilaisia kyselyjä ja kartoituksia varsinaisen kehityssuunnitelman laatimisen pohjaksi.

9.1.1 Kehittämiskysely

Keväällä 2005 tehtiin pienimuotoinen kehittämisselvitys valikoidulle joukolle tamperelaisia yläkoulun ja lukion äidinkielenopettajia koskien heidän teatterikäyntejään oppilasryhmien kanssa. Kyselykaavake lähetettiin postitse 24 opettajalle, ja sen palautti 40 % eli 10 vastaajaa. (Liite 3: Kyselykaavake)

Kaavakkeessa kysyttiin opettajien ja oppilasryhmien teatterikäyntien lukumäärää lukuvuoden 2004-2005 aikana, sekä mihin teattereihin ja mitä näytelmiä katsomaan käynnit kohdistuivat. Lisäksi kysyttiin näytelmän valintaan vaikuttavia perusteita, rahoitukseen liittyviä kysymyksiä, mieli-

kuvaa Ahaa Teatterin tuotannoista ja markkinoinnista, toiveita näytelmien aiheista ja niiden jälkikäsitteilytavoista, sekä toivomuksia ja ehdotuksia muusta yhteistyöstä Ahaa Teatterin kanssa.

Kyselyn tuloksista (Liite 2) selvisi vain yhden vastaajan tuoneen oppilasryhmän Ahaa Teatteriin. Kyseinen käynti oli tapahtunut lukuvuonna 2003-2004, eli kyselyä koskevan ajankohdan ulkopuolella. Muutoin opettajat veivät oppilasryhmiä pääosin suuriin teattereihin ja klassikkonäytelmiä katsomaan.

Kaikki vastaajat ilmoittivat opettajan tekevän näytelmän valinnan. Valintaan vaikuttavista perusteista tärkeimmät olivat aihe, hinta, aikataulu sekä tietty kurssi. Ajankohtaisuus ja oppilaiden ehdotukset olivat tärkeysjärjestyksen loppupäässä. Suurin osa vastaajista ilmoitti oppilaiden maksavan itse teatterikäynnit.

Näytelmien aiheita sekä yhteistyötä koskevia toivomuksia käsitellään myöhemmin kappaleessa 9.2.

Koska kysely oli kovin pienimuotoinen ja vastausprosentti melko heikko, ei vastauksista voi tehdä kovin kattavia johtopäätöksiä. Ne kuitenkin tukevat käsitystä siitä, mikä Ahaa Teatterilla oli nuorten teatterikäynneistä: tamperelaiset nuoret eivät käy Ahaa Teatterissa. Koska potentiaalisiin yleisö tulee juuri koululaisryhmistä, on opettajien tekemiin teatterivalintoihin voitava vaikuttaa. Ristiriitaista on, että vaikka nuoret itse maksavat teatterikäynnit, heidän toiveillaan näytelmän valintaan on varsin vähän vaikutusvaltaa. Yksi mahdollinen syy siihen on myös se, ettei nuorilla ole riittävästi tietoa teatterien ohjelmistoista. Tämän takia Ahaa Teatteri haluaa olla suoraan tekemisissä myös nuorten itsensä kanssa, ja tehdä toimintaa tutuksi.

9.1.2 Keskustelutilaisuus

Kyselykaavakkeessa kysyttiin myös, ovatko opettajat halukkaita tulemaan Ahaa Teatterin järjestämään keskustelutilaisuuteen ideoimaan ja

pohtimaan tulevaisuuden yhteistyötä. Koska kevät oli ymmärrettävästi opettajille kovin hektistä aikaa, päätettiin keskustelutilaisuus järjestää lokakuussa 2005. Keskusteluun osallistui kuusi äidinkielenopettajaa, yksi biologianopettaja, sekä Tampereen kaupungin edustajina kulttuuritoimenjohtaja ja nuorisopalvelujen toiminnanohjaaja.

Keskustelun pohjustukseksi oli koottu Dialogi 2 -projektin (ks. kappaleet 8.2. ja 8.3.) materiaaleista tiivistelmä muissa kaupungeissa ja teattereissa toteutetuista koulu yhteistyön muodoista. Niiden pohjalta osanottajat miettivät ryhmissä, mikä voisi heidän kohdallaan olla mielekästä ja omaa työtä tukevaa yhteistyötä Ahaa Teatterin kanssa. Toivomuksia esitellään tarkemmin kappaleessa 9.2.1. (Liite 4: Keskustelutilaisuuden yhteenveto)

9.1.3 Työpajat

Sekä kyselytutkimuksessa että keskustelutilaisuudessa ilmeni toivomus teatterityöpajojen järjestämisestä oppilaille. Työpajat olivat olleet Ahaa Teatterissa jo kehitteillä, ja niitä järjestettiin syksyllä 2005 yhteensä 3 kappaletta, 2 lapsille ja 1 nuorille. Työpajat suunnattiin esityksessä käyneille luokkien oppilaille ja heidän opettajilleen.

Ahaa Teatterin nuortennäytelmää koskevia työpajoja tarjottiin opettajille ja oppilasryhmille alunperin 11 kertaa, mutta vain yhteen työpajaan tuli osallistujia, yhteensä noin 10 oppilasta. Työpajassa käsiteltiin nuortennäytelmään liittyviä, ryhmästä nousevia aiheita draamaharjoitteiden, keskustelun ja pienten esitysten keinoin.

9.2 Odotukset, lupaukset ja mahdollisuudet

Tehdyssä kehittämiskyselyssä sekä pidetyssä keskustelutilaisuudessa ilmeni erilaisia odotuksia siitä, millaista koulu yhteistyötä Ahaa Teatterilta toivotaan. Suoralta kädeltä ei voitu antaa varmoja lupauksia toteutuksesta, mutta jotkin ideoista saivat hieman vihreää valoa. Lisäksi keskusteluissa pohdittiin, millaisia muita ajatuksia olisi mahdollista lähteä kokeilemaan.

9.2.1 Opettajien toiveet

Kehittämiskyselyssä opettajilta kysyttiin toivomuksia näytelmien aiheista. Niitä olivat etupäässä nuorten elämään liittyvät aiheet, kuten ihmissuhteet, seurustelu, perhe, huumeet, koulukiusaaminen jne. Toivoipa joku myös klassikkosovituksia. Ahaa Teatterin valtti on jo pitkään ollut uusien ja tuoreiden näytelmätekstien toteuttaminen. Koska Ahaa Teatterin tavoitteena on tehdä nuoria kiinnostavia ja koskettavia esityksiä, ei aiheiden valinnassa liene ongelmia jatkossakaan. Harmillista oli, että jotkut kyselyyn vastanneista opettajista kokivat teatterin näytelmät liian valistaviksi.

Yhteistyötä koskevissa kysymyksissä kaikki kyselyyn vastanneet ilmoittivat kokevansa mielekkäänä päästä näkemään Ahaa Teatterin näytelmiä etukäteen, ja saada niistä lisäinformaatiota ennen oppilasryhmän tuomista esitykseen. Näytelmien jälkikäsitteilyyn toivottiin myös apua näytelmän aihetta koskevan opetusmateriaalin muodossa, sekä keskusteluteemoja ja ainekirjoitusaiheita. Muun yhteistyön suhteen tutustumiskäynnit teatteriinkin olivat toivotuimpia. Jokunen toive koski teatterityöpajoja oppilaille ja opettajille, kummiluokkatoimintaa tai teemallisia teatteri/musiikki-iltoja nuorille.

Opettajille järjestetyssä keskustelutilaisuudessa esitettiin myös monenlaisia toiveita yhteistyöstä. Kiertokäynnit teatterilla ja mm. harjoitusten katseleminen olivat toivotuimpia. Myös teatterilaisten vierailuja koululle toivottiin. Eräässä koulussa oli kokeiltu tehtäviä ja harjoitusmateriaalia sisältävää näytelmän opetuspakettia, josta saatu kokemus oli hyvä. Vastaavaa toivottiin myös Ahaa Teatterilta. Lisäksi toivottiin kaupungin tukea koululaisten teatterikäyntien rahoittamiseen, sekä opettajien kulttuurikalenterin toteuttamiseen. Pohdittiin myös mahdollista nuorisolinjan perustamista teatterin kylkeen.

Keskustelussa todettiin, että opettajat ja nuoriso-ohjaajat kaipaavat koulutusta omien teatteriprojektien synnyttämiseen liittyen, sekä tukiverkos-

toa, jonka kautta voidaan jakaa kokemuksia ja saada tietoa. Myös esityks- ja harjoitustiloista on usein puutetta.

9.2.2 Lupaukset ja mahdollisuudet

Ennen perusteellista resurssien tarkastelua ja toteutussuunnitelman laatimista ei ole mahdollista antaa varmoja lupauksia yhteistyötoivomusten toteuttamisesta. On kuitenkin muutamia tapoja, joita Ahaa Teatterissa jo on käytetty tai olisi ensivaikutelman perusteella mahdollista käyttää. Seuraavia ideoita käsitellään tarkemmin ja kehitetään luvussa 10.

Ahaa Teatterin uusista näytelmistä on lähes aina järjestetty ennakkonäytös opettajille. Näytöksen yhteyteen olisi hyvä liittää pienimuotoinen informaatiotilaisuus, jossa opettajille kerrotaisiin näytelmän taustoista, teemoista, sekä mahdollisesta oheistoiminnasta, kuten näytelmän teemoihin liittyvien työpajojen järjestämisestä. Työpajoja on jo kokeiltu syksyllä 2005 ja Ahaa Teatterin aikomuksena on järjestää työpajoja myös keväällä 2006 uuden nuortennäytelmän teemoista. Lisäksi oppilasryhmille tarjotaan mahdollisuus osallistua näyttelijäntyötä käsittelevälle oppitunnille, jonka teema on roolihahmon rakentaminen. Oppitunnin pitää yksi Ahaa Teatterin näyttelijöistä. Uuteen nuortennäytelmään liittyy myös erillinen opetusmateriaalipaketti, joka sisältää kaksi kohtausta näytelmästä, etukäteistehtäviä ja tehtäviä esityksen jälkeen.

Kiertokäynnit teatterille sekä harjoitusten seuraaminen on mahdollista toteuttaa edellyttäen, että jollakin Ahaa Teatterin henkilökunnasta on mahdollisuus toimia kiertävän ryhmän oppaana muun työnsä ohessa. Jotta harjoitusten seuraaminen olisi oppilasryhmälle mielekästä, olisi ohjaajan toimittava välillä ”tulkkina” selittäen, miksi asiat tehdään kuten tehdään. Tämä edellyttää, että harjoiteltavan näytelmän aikataulutilanne sen sallii.

Sekä teatterin oma väki että Tampereen kaupungin edustajat haaveilivat keskustelutilaisuudessa teatterin nuorisolinjan perustamisesta. Siihen liit- tyen voidaan antaa lupaus, että perustamisen mahdollisuuksia tullaan tutkimaan, ja tarvittavien resurssien eteen tullaan tekemään työtä. Nuori-

solinjan perustaminen on myös yksi teatterin kehityssuunnitelman tavoitteista.

Koulujen ja nuorisotoiminnan teatteriproduktioiden esitystilaongelmaan Ahaa Teatteri voi mahdollisesti tarjota ratkaisuna kerran vuodessa järjestettävät harrastajien lyhytteatterifestivaalit. Yhden päivän tai viikonlopun aikana nuoret voisivat esittää teatterilla omia produktioitaan asianmukaisen teatteritekniikan kanssa. Tuotantotalona Ahaa Teatteri voisi tarjota apua tekniikassa ja festivaalipäivän markkinoinnissa.

Nuorten kanssa teatteria tekevien tahojen verkostoitumista varten Ahaa Teatteri pyrkii mahdollisuuksien mukaan järjestämään keskustelutilaisuuksia sekä koulutusta, esimerkiksi työpajoja opettajille ja nuorisohjaajille. Kätevää olisi perustaa myös esimerkiksi Ahaa Teatterin internet-sivuille linkitetty keskustelufoorumi, jonka kautta olisi myös mahdollista saada erilaisia verkko-oppimateriaaleja teatterin tekemiseen liittyen. Internet-sivujen kautta hoituisi hyvin myös esimerkiksi jonkun näytelmän yhteyteen liitetyn opetusmateriaalin jakelu.

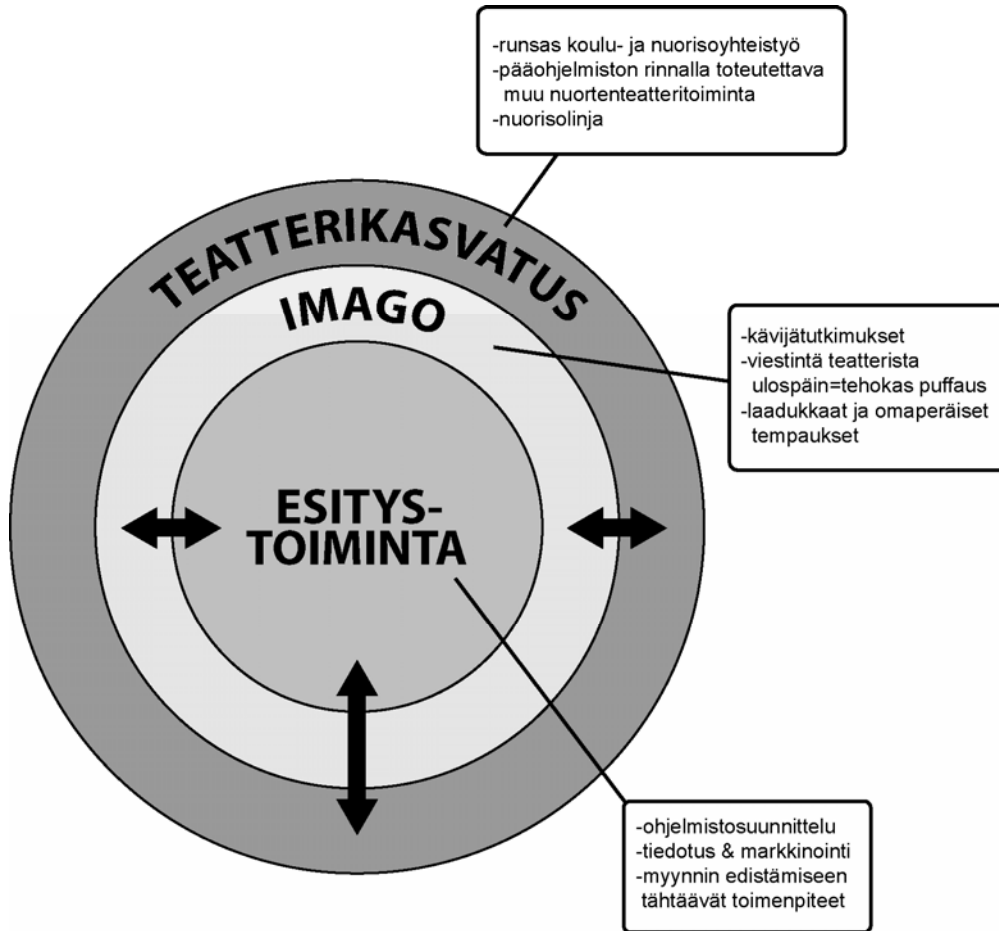
10 Kehityssuunnitelman toteutus

Ahaa Teatterin nuortenteatteritoiminnan sekä koulu- ja nuorisoyhteistyön kehittämiseksi valitaan joukko toimenpiteitä, jotka suoritetaan viiden vuoden ajanjaksolla teatterin vision mukaisten tavoitteiden täyttymiseksi. Osa toimenpiteistä voidaan toteuttaa teatterin nykyisillä henkilöstöresursseilla, mutta tarvittavan panostuksen ja keskittymisen saavuttamiseksi Ahaa Teatterin on palkattava teatteripedagogi ja markkinointisihteeri kehityssuunnitelmaa toteuttamaan. Lähtökohta on kuitenkin se, että ennen kuin rahoitus varmistuu, teatteri tekee töitä kehitystoimenpiteiden toteuttamiseksi nykyisen henkilöstön voimin.

Kehitystoimenpiteitä luettaessa on kiinnitettävä huomiota käsitteeseen koulu- ja nuorisoyhteistyö. Useimpien toimenpiteiden kohdalla puhutaan vain kouluista, oppilaista ja luokista. Toimenpiteet on kuitenkin tarkoitettu sovellettaviksi koskemaan myös nuorisotalojen ja -keskusten ryhmiä ja toimintaa. Tällöin teatterin on huomioitava suunnittelussa työajat: koulut työskentelevät pääosin aamusta iltapäivään, kun nuorisotalojen ja -keskusten pääasiallisinta toiminta-aikaa ovat iltapäivät ja illat.

10.1 Kehittämiskohteet ja -toimenpiteet

Ahaa Teatterin visiosta rajautuu nuortenteatteritoimintaan sekä koulu- ja nuorisoyhteistyöhön liittyen viisi eri osa-aluetta, joiden kehittämiseen tarvitaan konkreettisia toimenpiteitä. Osa-alueet ovat kotiesitysmyyntin kasvattaminen, teatterikasvatusprojektit, imago nuortenteatterina, toiminta tuotantotalona sekä teatterin nuorisolinjan perustaminen. Näistä kotiesitysmyynti ja toiminta tuotantotalona muodostavat teatterin toiminnan keskeisimmän ytimen, eli esitystoiminnan (Kuvio 2).

Kuvio 2. Ahaa Teatterin toiminnan kehittämiskohteet.

Esitystoimintaa kehystää imago-kehä, jota puolestaan ympäröi teatterikasvatuksen kehä. Toiminta tuotantotalona on ehdottomasti myös osa teatterikasvatus toimintaa silloin, kun tuotantoja suunnataan erityisesti nuorille. Kuviossa on nuolilla pyritty kuvaamaan näiden kolmen kehittämisalueen keskinäisiä vaikutussuhteita. Suhteet ovat nimenomaan kaksisuuntaisia: kehitys millä tahansa alueella vaikuttaa myös muiden alueiden toimintaan.

10.1.1 Kotiesitysmyyntin kasvattaminen

Kotiesitysmyyntin, eli teatterin omassa tilassa tapahtuvien esitysten myyntin, kasvattaminen on Ahaa Teatterin ensisijainen tavoite nuortenteatteritoimintaa kehitettäessä. Se vaatii markkinoinnin tehostamista. Sitä toteuttamaan Ahaa Teatterille olisi palkattava markkinointisihteeri, joka

yhdessä teatterisihteerin kanssa suunnittelee uusia kotiesitysten markkinointi-iskuja nimenomaan nuorten näytelmiin liittyen.

Tällaisia markkinointi-iskuja voisivat olla esimerkiksi täsmävierailut kouluille. Näyttelijät voisivat esittää opettajille tai luokille pätkän näytelmästä ja toivottaa tervetulleeksi katsomaan loput Ahaa Teatteriin. Vierailuista tulisi sopia esimerkiksi äidinkielenopettajien kanssa henkilökohtaisesti. Teatterisihteerin tai vaihtoehtoisesti markkinointisihteerin tai teatteripedagogin olisi pidettävä jatkuvasti yllä henkilökohtaisia kontakteja kouluihin.

Toisaalta vierailut näyttelijöiden kanssa eivät useinkaan ole mahdollisia heidän ollessaan suurimman osan työajastaan kiertueilla. Tällöin markkinointisihteerin tai teatteripedagogin voisi vierailta kouluilla kertomassa näytelmästä. Henkilökohtainen ”kasvoista kasvoihin” -markkinointi on varmasti tehokkaampaa, kuin pelkkä mainoskirjeiden tai tarjouspostien lähettäminen.

Jotta ryhmämyyntiä kouluille voidaan tehostaa, tulisi opettajia edelleen kutsua ennakonäytöksiin. Niiden yhteydessä olisi myös tarpeen pitää perusteellinen informaatiotilaisuus esitykseen liittyvistä työpajoista ja muista oheistoimintamuodoista. Kutsumisessa voisi kirjeiden lisäksi harvita myös henkilökohtaisia puhelinsoittoja. Esityksen ns. oheistoimintaa voisivat olla teematyöpajat oppilaille, ennakotehtävät näytelmästä, tai materiaalit näytelmän jälkikäsitteilyä varten. Työpajoja toteuttamaan ja erilaisia materiaaleja työstämään teatteripedagogi olisi jälleen tärkeä resurssillisä.

Markkinoinnin näkyvyyden tehostamiseen ja myös ns. ”irtokatsojien” saamiseen olisi varattava resursseja. Lehtimainonta tulisi olla kiinnostavaa ja huomiota herättävää. Myös mainonnan kohdistamiseen suoraan nuorille tulisi kiinnittää huomiota. Nuortennäytelmiä voisi mainostaa keiluluontoisesti valtakunnallisissa nuortenlehdissä, mutta koska se on erittäin kallista, olisi tärkeämpää saada lehdet kiinnostumaan Ahaa Teat-

terin tuotannoista ja tekemään juttuja ja puffeja niistä. Julistenäkyvyys paikoissa, joissa nuoret viettävät aikaa, olisi myös tärkeää. Kyseisiä paikkoja kartoittamaan ja julisteita levittämään Ahaa Teatteri voisi käyttää siviilipalvelusmiestä tai muuta tilapäistä henkilöstöä, kuten työharjoittelijoita. Ahaa Teatteri voisi harkita myös valotaulujulisteiden käyttöä kaupungin katujen varsilla. Ahaa Teatterin oman toimitilan julkisivun hyödyntäminen markkinoinnissa tulisi myös huomioida. Julkisivun kunnostaminen ja näyteikkunoiden somistaminen huomiota herättävästi saa varmasti ohikulkevat ”irtokatsojat” kiinnostumaan.

Ahaa Teatterin on käynnistettävä neuvottelut Tampereen kaupungin kanssa rahoitussopimusten aikaansaamiseksi. Tavoitteena olisi saada Tampereen kaupunki kustantamaan osa koululaisten teatterikäynneistä siten, että lopulta kaikki Tampereen yläkoulu- ja lukioluokat kävisivät keran vuodessa Ahaa Teatterissa. Käytännön toteutus voisi tapahtua siten, että aluksi kaupunki varaa Ahaa Teatterilta muutaman esityksen vuodessa. Kyseisiä esityksiä markkinoidaan yhdelle ikäluokalle, esimerkiksi 9-luokkalaisille, siten, että luokat saavat erittäin edullisia lippuja esityksiin. Kaupunki kustantaisi täysihintaisen ja alennushintaisen lipun erotuksen. Käytännössä tämä tapahtuisi niin, että esityksestä määriteltäisiin jokin kokonaissumma kaupungin maksettavaksi. Myöhemmin kaupungin varaamien esitysten määrää lisättäisiin, ja alennushintaiset liput laajennettaisiin koskemaan kaikkia yläkoulu- ja lukioluokkia, sekä muita nuorisoyhteistyöprojekteja. Peruste sille, että juuri Ahaa Teatteri saa kaupungilta erityistukea koululaisten teatterikäynneihin, voisi olla esimerkiksi Ahaa Teatterin mukanaolo Dialogi 2 -projektissa.

10.1.2 Teatterikasvatus

Ahaa Teatterin panostus teatterikasvatukseen eli koulu- ja nuorisoyhteistyöhön tarvitsee asialle omistautuneen työntekijän. Alustavasti yhteistyötä voidaan kehittää nykyisillä henkilöstöresursseilla, mutta pitkántähtäimen suunnitelmia varten teatteripedagogin palkkaaminen on ensisijaisen tärkeää.

Ahaa Teatterin tehtävä teatterikasvattajana on ensikädessä yhteistyöverkoston luomista ja ylläpitämistä. Työ on jo saatettu alulle kyselyjen ja keskustelujen muodossa. Näitä tulisi jatkaa edelleen. Aluksi on kerättävä omaan arkistoonsa erilaisista teatterikasvatus-yhteistyömuodoista kiinnostuneiden henkilöiden ja tahojen yhteystiedot. Käydyissä keskusteluisa on kartoitettu nuorten parissa toimivien tahojen toiveita ja tarpeita yleisesti. Seuraavaksi on kartoitettava hieman tarkemmin yhteistyökumppaneiden henkilökohtaisia tarpeita ja kiinnostuksen kohteita.

Kun yhteistyöverkosto on luotu, on tiedottaminen eri tapahtumista ja mahdollisuuksista helpompaa. Tiedottamiseen tulee panostaa, sillä mitä paremmin tieto kulkee, sitä vilkkaampaa on toiminta. Yhteistyöverkoston kautta voidaan tiedottaa paitsi Ahaa Teatterin esitystoiminnasta, myös koulutustapahtumista, projekteista, oppimateriaaleista ja muista hankkeista.

Verkoston luomisessa kanssakäymisen tulisi olla sekä henkilökohtaista että yleisempää, esimerkiksi seminaarimuotoista keskustelua. Ahaa Teatteri voisi keskustelun herättämiseksi ja ylläpitämiseksi järjestää keskustelutilaisuussarjoja eri teemoilla. Tilaisuudet voisivat olla suunnattu nuorten kanssa toimiville tahoille, mutta myös nuorille katsojille itselleen. Lisäksi jonkinlaisen julkisen keskustelu- ja palautepalstan ylläpitäminen esimerkiksi Ahaan internet-sivujen yhteydessä olisi hyvä apuväline kommunikoinnissa. Eihän tarkoitus ole saada nuorten kanssa toimivia tahoja keskustelemaan ainoastaan Ahaa Teatterin kanssa, vaan myös toistensa kanssa. Keskustelupalstan perustaminen vaatii verkkopalvelimelta tiettyjä ominaisuuksia, jotka Ahaa Teatterin tulisi selvittää. Jotta keskustelufoorumi toteuttaisi tarkoitustaan parhaiten, keskustelijat tulisi voida hyväksyä Ahaa Teatterin toimesta, jottei kuka tahansa ulkopuolinen pääse lähettämään asiattomia viestejä palstalle. Palsta voisi kuitenkin olla kaikkien kiinnostuneiden luettavissa. Voisi myös olla mielekästä perustaa kaksi eri palstaa: nuorten kanssa toimiville teatterintekijöille omansa sekä nuorille itselleen omansa. Palstan ylläpitäminen tulisi antaa tehtäväksi teknistä osaamista omaavalle henkilölle. Mikäli kukaan Ahaa

Teatterin henkilökunnasta ei ole entuudestaan siihen pätevä, tulisi joku työntekijöistä, esimerkiksi teatteripedagogi, kouluttaa tehtävään. Palstalla käytävien keskustelujen herättämiseen ja ylläpitämiseen voisi sitten koko henkilökunta osallistua.

Ahaa Teatterin teatteripedagogin toimenkuvaan voisi kuulua myös monenlaisten hankkeiden käynnistäminen, esimerkiksi Teatteri tutuksi -projektin organisointi. Projektiin sisältyisi kiertokäyntien järjestäminen teatterilla, kävijöiden perehdyttäminen teatterialan ammatteihin, sekä myös tutustuttaminen johonkin tiettyyn teokseen. Teoksesta voisi koota laajemman opetuspaketin, joka sisältäisi taustatietoa näytelmän aiheesta ja tarinasta, pätkiä käsikirjoituksesta, sekä roolianalyysi-, tyylilaji-, musiikki- tai visuaalisen suunnittelun tehtäviä. Opetuspaketti annettaisiin oppilasryhmille mukaan, ja sitä hyödyntämällä eri oppiaineiden yhteydessä ryhmä muodostaisi kuvan näytelmästä ja tulisi sitten katsomaan esityksen ja vertaamaan, kuinka samanlainen/erilainen näytelmä oli. Ryhmä kirjoittaisi kokemuksestaan raportin, joka olisi Ahaa Teatterillekin varmasti mielenkiintoista luettavaa.

Teatteripedagogin tehtäviin kuuluisi myös muunlaisten materiaalien, esimerkiksi esitysten jälkityöstämiseen liittyvien tehtävien laatiminen, sekä työpajojen järjestäminen niin opettajille ja nuorisohjaajille kuin nuorillekin. Teatteripedagogi järjestäisi myös opettajien tarpeita vastaavia koulutustilaisuuksia, joiden kouluttajana toimisi Ahaa Teatterin henkilökunta tai vaihtoehtoisesti joku teatterin ulkopuolinen henkilö. Koulutuksen tavoitteena voisi olla esimerkiksi kannustaminen ja ohjaaminen koulujen tai nuorisotalojen omien projektien ideoimiseen ja toteuttamiseen.

Ahaa Teatterin panostus koulujen teatterikasvatukseen voisi koulutuksen lisäksi olla myös konkreettista apua pienimuotoisten näytelmien ja esitysten toteuttamisessa. Teatteripedagogi voisi kehittää esimerkiksi Suomen Kansallisoopperan koululaisooppera-tyyppisen konseptin jostakin lyhyestä näytelmästä sillä erotuksella, että projektissa ei esiinny ainoatakaan ammattilaista, vaan kaikki toteutetaan koululaisvoimin. Lavasteiden, pu-

kujen tms. toteutuksessa ammattiapua tosin saatettaisiin käyttää. Samaa produktiota voisi työstää useamman koulun kanssa esimerkiksi puolen vuoden jaksoissa siten, että koulut työstävät materiaalia opetuspaketin ja teatteripedagogin antaman esiohjauksen pohjalta ensin itsenäisesti, sitten teatteripedagogi hoitaa teoksen varsinaisen ohjauksen ja viimeistelyn ja teos esitetään koulun tai Ahaa Teatterin tiloissa. Vaihtoehtoisesti koulut voivat pyytää teatteripedagogia ohjaamaan jonkin muun näytelmän ja auttamaan toteutuksessa. Yhteistyökoulujen valinnassa täytyisi noudattaa jonkinlaista periaatetta siitä, että mahdollisimman monet koulut saisivat Ahaa Teatterilta apua tasapuolisesti, tai vaihtoehtoisesti keskittää yhteistyö muutamaa ”kummikouluun”, jotka myös puolestaan sitoutuvat pitkäaikaiseen yhteistyöhön Ahaa Teatterin kanssa esimerkiksi tekemällä säännöllisesti käyntejä teatteriin.

Opettajien ja muiden nuorten kanssa toimivien tahojen teatterikasvatus-työn helpottamiseksi Ahaa Teatteri voisi toimia myös kulttuurikalenterihankkeen alkuunpanijana. Tavoitteena olisi luoda puolivuositain ilmestyvä, opettajille suunnattu taskualmanakka-muotoinen painotuote, josta löytyisi normaaleille kalenterisivuille merkittynä kaikki kaupungin nuorten-teatteri- ja työpajatarjonta, sekä lisäksi lyhyet esittelyt eri produktioista tai tapahtumista. Hanke voitaisiin käynnistää ensin Ahaan omana tempauksena omakustanteisesti siten, että Ahaa Teatteri kokoaisi omasta ohjelmistosta, työpajatarjonnasta, ja muista tapahtumista värikkään ja hauskan taskualmanakan, jota voitaisiin jakaa opettajille ja muille yhteistyökumppaneille lahjana tai mainosmielessä. Valmista painotuotetta esittelemällä on helpompi saada esimerkiksi kaupungin kulttuuritoimi yhteistyöhön mukaan rahoittamaan ja toteuttamaan koko kaupungin kulttuurikalenteria. Myös yhteistyöstä Aplodi-lehden kanssa tulee keskustella. Opettajien kulttuurikalenterilla tulee olla selkeästi eri funktio kuin Aplodilla, vaikka kalenterissa julkaistaisiin osittain samaa informaatiota kuin Aplodissa.

Kun aluksi on verkostoiduttu yhteistyöstä kiinnostuneiden kesken, on alettava työskennellä yhä useampien tahojen mukaan saamiseksi. Tässä

auttavat yhteistyöstä saadut kokemukset muiden kanssa. Puskaradio on edelleen tehokas markkinointikeino, ja kun mielikuva toimivasta teatterikasvatusverkostosta on syntynyt, on helpompaa houkutella uusia toimijoita mukaan.

10.1.3 Imagon kehittäminen

Ahaa Teatterin imagon kehittämiseen ei lähtökohtaisesti liity kovin suuria ongelmia. Tärkein imagokysymys, jonka kanssa teatteri kamppailee, on se, että Ahaa Teatteri noteerattaisiin niin rahoittajien, teatterialan ammattilaisten kuin asiakkaidenkin suhteen laadukkaita esityksiä tuottavana ammattiteatterina. Teatterin henkilökunta törmää edelleen harhakäsityksiin, joiden mukaan Ahaa Teatteria pidetään milloin harrastajaryhmänä, milloin köyhänä pikkuteatterina. Vaikka molemmat käsitykset ovat vääriä, niiden pois kitkeminen on yllättävän työlästä.

Imagon nostamiseksi Ahaa Teatterissa pohditaan jonkinlaisen suuren nuorisospektaakkeliesityksen tuottamista esimerkiksi juhluvuoden 2011 kunniaksi. Tällaisella esityksellä voidaan paitsi ”räjäyttää” teatterin imagoon kohdistuvat ”luulot” pois, myös osoittaa nuorille, että Ahaa Teatteri on ”rock” ja että teatterissa voi käydä myös viihtymässä samaan tapaan kuin esimerkiksi elokuvissa.

Teatterin toiminnan kehittämissuunnittelun yhteydessä Ahaa Teatterin imagon kehittämiseen liittyy kaksi näkökulmaa: teatterin imago nuorten-teatterina sekä teatterikasvattajana. Edelliseen liittyy teatterin ohjelmistotarjonnan monipuolisuus ja laadukkuus, sekä siitä luotujen mielikuvien ja odotusten täytyminen, jälkimmäiseen koulu- ja nuorisoyhteistyömuotojen runsaus ja toiminnan vilkkaus.

Imagon luomiseen ja ylläpitämiseen liittyy paitsi se, miten teatteri viestii itsestään ulospäin, myös se, millaisen kokemuksen kävijät saavat ja miten he viestivät saamastaan kokemuksesta edelleen. Käyntikokemuksen odotukset koskevat katsottavan näytelmän ja siitä etukäteen saadun informaation lisäksi myös palvelua teatterissa, tunnelmaa, asioinnin suju-

vuutta ja kaikista näistä muodostuvaa hinta-laatu-suhdetta. Mikäli kävijöillä on jatkuvasti vääränlaisia odotuksia teatterikäynnin suhteen, on teatterin syytä tarkistaa omaa mainosmarkkinointia ja viestintää.

Ahaa Teatterilla on tapana pyytää palautetta esityksestä kävijäryhmiltä palautekaavakkeen muodossa. Se on hyvä keino, kun halutaan kerätä tietoa siitä, millaisia ajatuksia ja mielipiteitä näytelmä herättää. Käyntikokemuksen, odotusten täyttymisen ja mielikuvan muodostumisen tutkimista varten kaavakekäytäntöä voisi laajentaa siten, että nuortennäytelmän kotiesitykseen liput varanneille koululaisryhmille postitettaisiin etukäteen kaavakkeet, jotka he täyttävät ennen esitykseen tulemistä. Esikyselyssä kysymykset koskisivat nimenomaan odotuksia ja mielikuvia siitä, millainen teatterikäynnistä tulee muodostumaan ja millainen katsottava esitys on. Kaavakkeet palautettaisiin teatterille esitykseen tullessa ja sieltä poistuttaessa ryhmä saisi mukaansa uudet kaavakkeet, joissa kysyttäisiin miten odotukset täyttyivät ja millainen teatterikäynti todellisuudessa oli. Molemmat kaavakkeet palautettaisiin nimettöminä, mutta vertailtavissa olevien tulosten saamiseksi jokaisella vastaajalla voisi olla oma tunnistenumero, jonka he merkitsisivät kaavakkeisiin. Tällainen tutkimus vaatii kävijäryhmältä hieman enemmän paneutumista ja kärsivällisyyttä, joten tutkitavat ryhmät olisi sovittava etukäteen.

Mikäli tutkimustuloksista selviää, että kävijöiden odotukset ovat vaatimatomat ja käynti yllättää positiivisesti, voi Ahaa Teatteri surutta käyttää tutkimustuloksia markkinoinnissa imagonsa nostamiseen. Jos tuloksista selviää kävijöiden säännöllisesti pettyvän odotuksissaan, on Ahaa Teatterin tarkistettava, onko viestinnässä tapahtunut virhe teatterin ja näytelmän valinnan tehneen opettajan välillä, vai informaation välittäneen opettajan ja sen vastaanottaneiden oppilaiden välillä. Edellisessä on oltava tarkkana, ettei markkinointiviestintä ole monitulkintaista. Jälkimmäiseen voi olla vaikeaa vaikuttaa, mutta esimerkiksi markkinoinnin kohdentaminen suoraan nuorille poistaa yhden välikäden tiedonkulussa.

Tällaisia erilaisia mielikuvatutkimuksia olisi mahdollista räätälöidä myös eri kävijäryhmille, kuten opettajille omansa ja oppilaille omansa. Kyselyjä toteuttamaan ja tutkimustuloksia keräämään ja analysoimaan Ahaa Teatteri tarvitsee jälleen lisäresursseja henkilöstöön. Tutkimukset voisivat kuulua joko teatteripedagogin tai markkinointisihteerin toimenkuvaan.

Imagon kehittämiseen pyritään paitsi tehokkaalla markkinointiviestinnällä ja täyttämällä kävijöiden odotukset, myös kehittämällä teatterin mediastrategiaa laajemmin. Tärkeää olisi saada tiedotusvälineet kiinnostumaan. Vaikka Ahaa Teatteri tekee jo nykyiselläänkin paljon tiedotustyötä, ja teatterin tuotannot noteerataan lehdistössä ympäri Suomen, olisi tärkeää saavuttaa vielä suurempi paikallinen näkyvyys. Koska teatterilla on esityksiä omassa tilassa verrattain harvoin, teatteri voi tiedottaa muustakin, kuin esityksistä. Teatterin tulee informoida lehtien ja paikallisradioiden toimituksia aina, kun jotain tapahtuu, ja saada tiedotusvälineet ”puffaamaan” teatteria niin, että kun teatterissa aivastetaankin johonkin suuntaan, sen voi lukea lehdestä. Näin teatterin julkisuuskuva laajenee ja saavuttaa entistä useampia katsojia siellä, missä he ovat: kotona, kouluissa, työpaikoilla, autoissa jne. Tapahtumista ja tempauksista saatu julkisuus kasvattaa esitysten myyntiä ja saa aikaan Ahaa Teatterin imagolle tarpeellista nostetta.

Jotta tiedotusvälineitä voitaisiin informoida entistä monipuolisemmista tapahtumista ja tempauksista, Ahaa Teatterin seuraava tavoite on kehittää ohjelmistosuunnittelua. Sitä tehostamalla ja sen sisältöä laajentamalla ja monipuolistamalla entisestään myös teatterin imago tuotantotalona laajenee. Jotta ohjelmistosuunnittelussa voidaan ottaa riittävästi huomioon nuoret ja heidän tarpeensa, on suunnittelua ennen kerättävä tarpeeksi tietoa kaupungin muusta nuortenkulttuuritarjonnasta ja tapahtumista, sekä niiden ajankohdista. Myös koulujen koeviikot, teemapäivät ja muut etukäteen tiedettävissä olevat tapahtumat on hyvä selvittää ennen esityskalenterin suunnittelua. Suunnittelua edeltävän tutkimuksen työtaakkaa jakamaan olisi saatava jo edellä mainitut lisäresurssit henkilöstöön, jotta teatterin taiteellinen johtaja sekä tuottaja voivat keskittyä riittävästi

pitkääntähtäimen ohjelmistosuunnitteluun. Mahdollisiin vierailuesityksiin on päästävä tutustumaan hyvissä ajoin, ja tehtävä sopimukset niistä. Myös teatterin organisaatiomalli, esimerkiksi palkattujen näyttelijöiden työsuhteiden kestot vaikuttavat tulevan ohjelmiston suunnittelumahdollisuuksiin. Tavoitteena ohjelmisto-suunnittelulla tulisi olla se, että vaikka teatterin oma väki olisi kiertueella, kuitenkin sekä lapsille että nuorille olisi säännöllisesti ohjelmaa tarjolla myös Ahaa Teatterin kotinäyttämöllä.

Ahaa Teatterin imagoon teatterikasvattajana olisi edullista liittää näkökulma, että Ahaa Teatteri on ottanut erityisesti nuoret siipiensä suojaan. Tätä näkökulmaa korostamaan teatteri voi tarjota nuorille itselleen erilaisia mahdollisuuksia saada omia esityksiään näkyville ja omaa ääntään kuuluville. Esitysmahdollisuuksia voisi olla esimerkiksi Ahaa Teatterin järjestämässä teatteri- ja musiikkiklubi-illoissa tai kerran vuodessa pidettävillä lyhytteatterifestivaaleilla. Myös nämä esimerkkitalaisuudet voivat olla osa tuotantotalon monipuolista teatteritarjontaa.

10.1.4 Tuotantotalon nuortentoiminta

Kokonaisuudessaan Ahaa Teatterin toiminta tuotantotalona tulee kehittymään ja rikastumaan vuosien varrella. Tässä yhteydessä voidaan miettiä yksityiskohtaisemmin nuorille suunnattua tarjontaa.

Normaalien nuortennäytelmien lisäksi Ahaa Teatterissa voitaisiin aloittaa uusi, nuorisokahvila -tyyppinen klubi-ilta -kokeilu. Iltoja voitaisiin aluksi järjestää resurssien mukaan, mutta tavoitteena olisi synnyttää säännöllinen traditio tarjoamalla nuorille esimerkiksi 1-2 kertaa kuukaudessa paikka, jossa viettää iltaa kahvilatarjoilun ja hyvän ohjelman merkeissä. Jokainen klubi-ilta voisi olla erilainen sisältäen vuoroin pieniä teatteriesityksiä, musiikkia, tanssiesityksiä, stand up -komiikkaa tai improvisaatioteatteria. Esiintyjät voisivat olla vuoroin Ahaan omaa väkeä, vuoroin vierailijoita; ammattilaisryhmiä tai paikallisten taideoppilaitosten, kuten Näтын ja Konservatorion opiskelijoita ja ryhmiä. Kun klubi-illat saavuttavat yleisönsä ja niiden järjestämiskäytäntö vakiintuu, voisi Ahaa-klubi tarjota esiintymismahdollisuuksia myös nuorten omille teatteri- ja tanssiryhmille tai

bändeille. Klubin rahoittamiseen olisi kävijöiltä perittävä pientä pääsymaksua, sekä lisäksi tietenkin järjestettävä maksullinen kahvilatarjoilu. Hintojen ei kuitenkaan tulisi olla kävijöille liian korkeat, joten esiintyvien ryhmien kanssa olisi päästävä sopimukseen joko osittain tai kokonaan talkoohengessä tapahtuvasta yhteistyöstä. Vaihtoehtoisesti klubi-illoille voitaisiin hakea sponsorirahoitusta esimerkiksi erilaisilta nuorille markkinointiaan kohdentavilta yrityksiltä.

Tuotantotalona Ahaa Teatteri voisi myös ottaa järjestettäväkseen kerran tai kahdesti vuodessa pidettävät nuorten harrastajateatterifestivaalit. Tapahtuma voisi olla yhden päivän tai viikonlopun mittainen lyhytfestivaali, jonka aikana erilaiset nuorten ryhmät voisivat esiintyä Ahaan tiloissa toisilleen, ystävilleen ja muille kiinnostuneille. Ahaa Teatteri hoitaisi tapahtuman markkinoinnin sekä antaisi tilat ja teatteriteknisen avun esiintyjien käyttöön. Tapahtuman rahoittamiseksi esiintyviltä ryhmiltä perittäisiin nimellinen osallistumismaksu. Pääsylipputulot jakaantuisivat teatterin ja esiintyjien kesken sovitulla tavalla. Vaihtoehtoisesti tapahtuma voisi olla esiintyjille ilmainen ja lipputulot tulisivat kokonaan Ahaa Teatterille. Myös tässä tapauksessa sponsorirahoituksen hankkiminen olisi varteenotettava vaihtoehto. Festivaalin organisointi voisi olla jälleen teatteripedagogin ja/tai markkinointisihteerin tehtävä.

Perinteisten nuortennäytelmien sekä uusien säännöllisten nuortentoimintamuotojen lisäksi Ahaa Teatterin tuotantotalossa järjestetään vierailuesityksiä ja Ahaa Teatterin omien pienimuotoisempien tuotantojen esityksiä tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan.

10.1.5 Teatterin nuorisolinjan perustaminen

Ahaa Teatterin henkilökunnan haaveissa on nuorisolinjan perustaminen teatterin yhteyteen. Tästä ideasta syttyivät myös kaupungin kulttuuritoimen ja nuorisotoimen edustajat syksyllä 2005 pidetyssä keskustelutilaisuudessa. Nuorisolinja voisi toimia itsenäisenä nuorisoteatterina, mutta kuitenkin Ahaa Teatterin alaisena ja osana Ahaa-tuotantotaloa.

Nuorisolinjaa ei voi perustaa tyhjästä. Sen perustaminen edellyttää, että edellä esitetyistä koulu- ja nuorisoyhteistyötoimenpiteistä on saatu jonkinlaista kokemusta. Lisäksi se edellyttää, että Ahaa Teatterin omat henkilöstöresurssit ovat kasvaneet niin, että teatterin henkilökunnasta joku voidaan asettaa nuorisolinjan vetäjäksi. Myös nuorisolinjan rahoitukseen tarvitaan riittävästi resursseja, esimerkiksi valtion ja kaupungin apurahoja. Näistä syistä nuorisolinjan kehittämissuunnittelua ei ole tässä yhteydessä mielekäästä tehdä kovin pitkälle. Kuitenkin ajatus siitä, että Ahaa Teatterissa on toimiva nuorisolinja vuonna 2011, voidaan pitää kaiken nuortenteatteritoiminnan sekä koulu- ja nuorisoyhteistyön päämääränä, muuta nuortentoimintaa myöskään unohtamatta.

Nuorisolinjan perustamiseen tarvittavat ensisijaiset toimenpiteet ovat siis rahoituksen hankkiminen, tarvittavan henkilökunnan palkkaaminen, toimintaperiaatteiden ja -tapojen suunnitteleminen, nuorten kouluttamisen ja tuotantojen suunnitteleminen sekä oppilaiden valitseminen. On myös hyvä kartoittaa nuorisolinjan mahdollisuuksia saada hyväksyntä antamaan taiteen perusopetusta ja sitä kautta valtionosuutta koulutuksen järjestämiseen.

10.2 Rahoitus

Tämän kehityssuunnitelman tarkoituksena ei ole antaa valmista rahoitusmallia kehitystoimenpiteiden toteuttamiseksi, vaan ainoastaan ideoita rahoituksen hankkimista varten.

10.2.1 Oma rahoitus

On itsestään selvää, että Ahaa Teatterin nykyisen rahoituksen, sisältäen valtion ja kaupungin apurahat sekä omat tuotot, tulisi kattaa kehityssuunnitelmankin osalta henkilökunnan palkat ja normaalien tuotantojen kulut, kuten tähänkin asti. Kun vakituista henkilökuntaa palkataan lisää, on Ahaa Teatterin joko kyettävä kasvattamaan omaa rahoitusosuuttaan, tai hankittava lisärahoitusta palkkakuluihin. Maksetut palkat vaikuttavat teatterin henkilötyövuosiin ja sitä kautta valtionosuuteen. Vaikutus tapahtuu

kuitenkin hitaasti, joten uusien työntekijöiden palkkaamiseen tarvittavat varat on saatava etukäteen jostakin. Mikäli Dialogi 2 -projektin kautta saatava apuraha toteutuu, on sillä mahdollista palkata ainakin teatteripedagogi pariaksi vuodeksi.

Oman rahoitusosuuden, so. esitysten tuottojen, kasvattaminen on käytännössä hankalaa. Kotiesitysmyyntin tulisi kasvaa kehittämistoiminnan edetessä käsikädessä suoritettavien toimenpiteiden kanssa. Keikkamyynnin kasvattamiseen olisi laadittava kokonaan toinen kehityssuunnitelma. Ahaa Teatterin vuosittaisen toiminnan varojen budjetoinnin suhteen olisi kehittämistoiminta huomioitava omaksi menokohteekseen. Osuus budjetissa voisi aluksi olla pieni ja sitä voitaisiin kasvattaa sen mukaan kuin toiminnasta tulee tuottoja. Esimerkiksi koulujen opiskelijaryhmille pidettävät työpajat tulisi olla ”omarahoitteisia” siten, että työpajoista perityt osallistumismaksut riittävät kattamaan työpajan kulut, ja työpajojen tullessa entistä suositummiksi myös muita kehittämistoiminnan kuluja.

10.2.2 Kaupungin ja valtion tuki

Kaupungin ja valtion tuki muodostaa Ahaa Teatterin toiminnan rahoituksesta jo nykyisellään yhteensä noin 60 %. Ilman kaupungin tukea laaja teatterikasvatustyö Tampereen kouluissa on kuitenkin käytännössä mahdotonta. Olisi aloitettava neuvottelut kaupungin kulttuuritoimen sekä Ahaa Teatterin välillä siitä, millaisella yhteistyösopimuksella hanketta voitaisiin alkaa viedä eteenpäin. Aiemmin mainittu esimerkki kulttuuritoimen osuudesta koululaisryhmien teatterikäyntien rahoittajana olisi alkajaisiksi varteenotettava vaihtoehto. Myös kulttuuritoimen kiinnostus Dialogi 2 -projektiin olisi hyvä selvittää. Mikäli kulttuuritoimi katsoo Ahaa Teatterin mukanaolon projektissa ainoana pirkanmaalaisena teatterina olevan edullista myös itselleen ja Tampereen kaupungille, voisi kulttuuritoimen kanssa neuvotella esimerkiksi osuudesta teatteripedagogin palkkaamiseen.

Nuorisolinjan perustamisen yhteydessä ovat neuvottelut kaupungin kanssa jälleen tarpeen. Taiteen perusopetuksesta annetun lain mukaan kunnat saavat järjestää taiteen perusopetusta omalla päätöksellään, ja saavat siihen tietyin perustein valtionosuutta. Valtionosuuden piiriin voi päästä myös hakemalla luvan opetuksen järjestämiseen opetusministeriöltä. Opetusministeriö jakaa myös erilaisia avustuksia mm. taiteen perusopetuksen käynnistämistä varten. (Opetusministeriön kotisivut 2006) Näiden avustusten hakumahdollisuuksia Ahaa Teatterin tulisi tutkia.

Sekä Taiteen keskustoimikunta että Opetusministeriö ovat säännöllisen valtionosuuden lisäksi joskus tukeneet Ahaa Teatteria myös muunlaisin apurahoin. Erilaisten lasten ja nuorten kulttuurin edistämispurahojen kartoittaminen ja hakeminen on yksi Ahaa Teatterin jatkuvan kehittämisen kohde ja sitä varten Ahaa Teatterissa olisi jälleen lisähenkilöstön tarve. Tuottaja voi tiettyyn rajaan asti tehdä töitä apurahahakemusten eteen, mutta koska normaali tuotanto- ja teatteritoiminta ovat myös hänen vastuullaan, ei täyspäiväiseen anomusten täyttämiseen liikene jatkuvasti aikaa.

10.2.3 Yhteistyökumppanit ja sponsorit

Yhteistyökumppaneiden avulla erilaisten tuotantojen ja tapahtumien kustannukset on mahdollista kattaa siten, että yhteistyökumppani toimii Ahaa Teatterin kanssa rahoittajana, tai esimerkiksi niin, että yhteistyökumppanin työpanos on Ahaa Teatterille ilmainen. Yhteistuotannoissa tuotantokustannukset jakautuvat Ahaa Teatterille ja yhteistyökumppanille, mutta myös tuotannon tulot jakautuvat molempien osapuolten kesken. Muunlaisessa yhteistyössä, esimerkiksi nuorten klubi-iltojen järjestämisessä voisi Ahaa Teatteri kantaa vastuun kustannuksista, mutta yhteistyökumppanin osuus työstä olisi talkootyötä, tai siitä saatava hyöty olisi jotakin muuta kuin rahaa. Esimerkiksi mikäli Näty ja Tampereen konservatorio innostuisivat yhteistyöstä, antaisivat klubi-illat opiskelijoille runsaasti esiintymismahdollisuuksia hyvissä puitteissa, ja Ahaa Teatteri selviäisi illoista ilman esiintyjille maksettavia palkkioita.

Ahaa Teatterin juhlavuodeksi 2011 suunnitteilla on suuri speaktaakkiesitys, joka tuotettaisiin yhteistyössä monen eri tahon kesken. Jotta idea on mahdollista toteuttaa, tulee yhteistyökuvioita alkaa punoa jo tässä vaiheessa. Mahdollisimman monen tahon innostuminen ja mukaan lähteminen jakaa myös kustannuksia samassa suhteessa.

Ahaa Teatteri on toisinaan saanut sponsorirahoitusta tuotantoihin yrityksiltä tai yhteisöiltä, jotka ovat katsoneet kyseisen tuotannon teeman sopivaksi imagolleen (esimerkiksi Kotimaiset kasvokset ry. rahoitti terveysteemaista Tähti on suuttunut -näytelmää). Vastaavanlaisen sponsorirahoituksen hankkiminen on edelleen mahdollista ja käyttökelpoista koulu-yhteistyössä esimerkiksi siten, että sponsorituella järjestetään kyseisen näytelmän yhteyteen työpajoja. Sponsoreita voisi käyttää myös muiden tuotantojen, kuten edellä mainittujen klubi-iltojen kustannusten kattamisessa. Klubi-iltojen suhteen sponsorointi voisi olla perinteistä mainostilan ostamista tai esimerkiksi käytännön kahvilatarjoilun järjestämistä.

10.3 Aikataulu

Kehityssuunnitelman toteutuksen aikatauluttaminen on koko suunnitelman oleellisin tekijä. Aikataulun toteutumiseen vaikuttavat monet asiat, ja on täysin odotettavissa, että se tulee muokkautumaan ja muuttumaan kehityssuunnitelman toteutumisen edetessä. Ahaa Teatteri tekee itse päätökset aikataulun toteuttamisesta. Ajatuksena on kuitenkin, että suunniteltua aikataulua noudatetaan ensin teatterin nykyisin henkilöstöresurssein niin pitkälle kuin mahdollista. Koska koko kehityssuunnitelman toteuttamiseen viisivuotisperiodilla tarvittava lisähenkilöstön määrä on kuitenkin ilmeinen, on laajempi aikataulusuunnittelu tässä yhteydessä tehty olettaen, että tarvittavat työntekijät on mahdollista palkata tietyissä vaiheissa.

Kehityssuunnitelman toimenpiteet on jaettavissa kolmeen toiminnalliseen lohkoon, jotka ovat markkinointi- ja tiedotustyö, rahoituksen järjestäminen, sekä tuotannot ja projektit. Näiden lohkojen päävastuu jakautuisi teatterin nykyisellä henkilöstömäärällä siten, että markkinoinnin ja tiedotuksen päävastaavana toi-

misi teatterisihtteri, rahoituksesta vastaisi tuottaja, ja projektien ja tuotantojen suunnittelun ja toteutuksen päävastuu olisi teatterin taiteellisen johtajan ja tuottajan harteilla. Jokaisella uudella kehitystoimenpiteellä voisi kuitenkin tarpeen mukaan olla työryhmä sitä toteuttamassa. Lohkoista erillisenä käsitellään nuorisolinjan perustamista.

10.3.1 Tuotannot ja projektit

Kehityssuunnitelman toimenpiteistä suurin osa liittyy uusien projektien ja tuotantojen synnyttämiseen ja toteuttamiseen. Seuraavaan taulukkoon on hahmoteltu aiemmin esitelyjen projektien ja tuotantojen toteutusaikataulut, sekä niitä toteuttamaan tarvittavien työryhmien kokoonpanoehdotukset, olettaen edelleen, että vastuu projekteista ja tuotannoista on taiteellisella johtajalla ja tuottajalla.

	2006	2007	2008	2009	2010
Pääohjelmistojen suunnittelu Työryhmä: - tait. joht. - tuottaja	Vuoden 2007 ja 2008 pääohjelmisto	Vuoden 2009 ja 2010 pääohjelmisto	Kevät: vuoden 2011 pääohjelmisto (tavoite 3 vuoden ohjelmisto-suunnittelusta täyttyy) Syksy: kevään 2012 pääohjelmisto	Kevät: syksy 2012 Syksy: kevät 2013	Kevät: syksy 2013 Syksy: kevät 2014 jne.
Keskustelutilaisuudet Työryhmä: - tait. joht. - myöh. teatt. pedagog.	Kevät: 1 keskustelutilaisuus Syksy: teemallinen keskustelutilaisuusien sarja alkaa, 1-2 tilaisuutta	Kevät: keskustelutilaisuussarja jatkuu, 1-2 tilaisuutta Syksy: uusi keskustelularja, 1-2 tilaisuutta	Kevät: keskustelularja jatkuu, 1-2 tilaisuutta Syksy: uusi keskustelularja, 1-2 tilaisuutta	Kevät: keskustelularja jatkuu, 1-2 tilaisuutta Syksy: uusi keskustelularja, 1-2 tilaisuutta	Kevät: keskustelularja jatkuu, 1-2 tilaisuutta Syksy: uusi keskustelularja, 1-2 tilaisuutta
Koulutustilaisuudet Työryhmä: - tait. joht. - tuottaja - erikseen sovitavat kouluttajat	Koulutus-tarpeen kartoittaminen keskustelutilaisuusien perusteella	Koulutusta tarpeen mukaan	Koulutusta tarpeen mukaan	Koulutusta tarpeen mukaan	Koulutusta tarpeen mukaan
Työpajat Työryhmä: - tait. joht. - osa näyttelijöistä - myöh. teatt. pedagog.	Säännöllisesti työpajoja opettajille ja nuorille	Säännöllisesti työpajoja opettajille ja nuorille	Säännöllisesti työpajoja opettajille ja nuorille	Säännöllisesti työpajoja opettajille ja nuorille	Säännöllisesti työpajoja opettajille ja nuorille
Teatteri tutuksi - projekti Työryhmä: - teatt. siht. - markk. siht. - tait. joht. - tuottaja - teatt. teknikko - näyttelijät - myöh. koko	Kevät: - Syksy: Teatteri tutuksi - pilottiprojekti 1: muutamalle ryhmälle kiertokäyntejä ja ammattiesittelijä, sekä perehdytys	Kevät: pilottiprojekti jatkuu, viimevuotiset ryhmät perehtyvät itsenäisesti nuorten näytelmään ja tulevat esitykseen Syksy: Teatteri	Kevät: pilottiprojekti jatkuu, samoin kuin edellisenä keväänä Syksy: projektin laajentaminen ja uuden version toteuttaminen use-	Kevät: syksyn projekti jatkuu Syksy: laajennetun version toteuttaminen uusille ryhmille	Kevät: syksyn projekti jatkuu Syksy: laajennetun version toteuttaminen uusille ryhmille

vastuu teatt. pedag.	uuteen nuor- tennäytelmään	tutuksi - pilottiprojekti 2: samoin kuin edellisenä syksynä	ammalle ryh- mälle, vastuu- henkilönä teat- teripedagogi		
Kulttuurikalenteri Työryhmä: - tuottaja - teatt. siht. - graafikko	Kevät: Ahaan oman kulttuuri- kalenterin ko- koaminen syksy Syksy: kalente- rin painaminen ja jakelu, ensi- kevään kalen- terin kokoami- nen	Kevät: kalente- rin painaminen ja jakelu, ensi- syksyn kalen- terin kokoami- nen Syksy: kalente- rin painaminen ja jakelu, ensi- kevään kalen- terin kokoami- nen	Kevät: kalente- rin painaminen ja jakelu, kaik- kien kiinnostu- neiden tahojen kerääminen ensisyksyn kalenteriin osallistumis- maksua vas- taan Syksy: laa- jemman kult- tuurikalenterin ilmestyminen ja jakelu, vas- tuunsiirto to- teutuksesta Kulttuuri- toimelle tai muulle taholle		
Klubi-illat Työryhmä: - tait. joht. - tuottaja - teatt. siht. - teatt. teknikko - näyttelijät - myöhemmin teatt. pedag. ja tekn. tilavas- taava	Kevät: - Syksy: Klubi- iltakokeilu oman väen ja "kavereiden" voimin	Kevät: Klubi- iltojen säännöl- listäminen, 1-2 iltaa kevään aikana Syksy: 1-2 klu- bi-iltaa	Kevät: 2-3 klu- bi-iltaa Syksy: 1 klubi- ilta/kk, vas- tuussa teatt. pedagogi ja tekn. tilavas- taava	Kevät: 1 klubi- ilta/kk Syksy: 1 klubi-ilta/kk	Kevät: 1 klubi- ilta/kk Syksy: 1 klubi-ilta/kk
Internet - keskustelufoorumi Työryhmä: - atk-tukihenkilö - tait. joht. - myöh. teatt. pedag.	Kevät: - Syksy: Netti- keskustelufoo- rumin perus- taminen nuor- ten kanssa toimiville ta- hoille	Kevät: - Syksy: Netti- keskustelufoo- rumin perus- taminen nuori- le			
Harrastajateatteri- festivaalit Työryhmä: - tait. joht. - tuottaja - teatt. siht. - markk. siht. - myöh. teatt. pedag.	Kevät:- Syksy:-	Kevät: Ensimmäinen festivaali, 1 päivä Syksy: -	Kevät: Toinen festivaali, 1 päivä Syksy: -	Kevät: Kolmas festivaali, 1-2 päivää Syksy: -	Kevät: Neljäs festivaali, 1-2 päivää Syksy: -
Koululaisnäytelmä- projektit Työryhmä: - teatt. pedag. - tait. joht. - tuottaja - teatt. siht tai markk. siht.		Kevät: - Syksy: Teatteripedagogi kehittää koululaisnäytelmäkonseptin	Kevät: Ensimmäinen projekti käynnistetään, pilotti Syksy: Konseptin kehitte- lyä	Kevät: Toinen projekti käynnistetään Syksy: Kolmas projekti käynnistetään	Jatko kiinnostuksen/ mahdollisuuksien mukaan

Taulukon mukaista aikataulua noudattamalla Ahaa Teatteri pääsee ko-
keilemaan kaikkia kehityssuunnitelmassa ehdotettuja uusia toimintamu-
otoja ennen juhluvuottaan 2011. Projektien onnistumisesta ja niiden yh-
teistyökumppaneissa herättämästä kiinnostuksesta riippuu, kuinka järjes-
telmällisesti työtä on mahdollista jatkaa.

Taulukon mukaan teatteripedagogin palkkaaminen teatterille olisi välttämätöntä alkaen syksystä 2007. Tämä tietenkin mahdollistuu vain, jos Dialogi 2 -projektin kautta haettu apuraha myönnetään.

10.3.2 Markkinointi ja tiedotus

Teatterisihteerin toimenkuvaan kuuluu Ahaa Teatterin tuotantojen markkinointi ja tiedotus. Seuraavaan taulukkoon on hahmoteltu, miten tiedotus- ja markkinointityö ajoittuu edellä esitettyjen uusien projektien suhteen. Vaikka työryhmäehdotukset ovat samat kuin edellä, taulukon työtehtävien suorittajaksi on ajateltu etupäässä teatterisihteerää. On kuitenkin muistettava, että teatterisihteerille kuuluu myös tuotantojen koti- ja kiertue-esitysmyynti, mikä ei taulukossa näy. Tästä syystä työn jakaminen markkinointisihteerin kanssa tekisi työn määrästä yhden työntekijän kohdalla realistisemmän. Taulukko on suunniteltu olettaen, että markkinointisihteerä olisi mahdollista palkata heti syksyllä 2006.

	2006	2007	2008	2009	2010
Ohjelmistosuunnittelun esitutkimus = muun nuortenkulttuuritarjonnan kartoitus Työryhmä: - teatt. siht. - markk. siht.	Kevät: Vuosien 2007 ja 2008 esitutk. Syksy: Vuoden 2009 esitutk.	Kevät: Vuoden 2010 esitutk. Syksy: Vuoden 2011 esitutk.	Kevät: Kevään 2012 esitutk. Syksy: Syksyn 2012 esitutk.	Kevät: Kevään 2013 esitutk. Syksy: Syksyn 2013 esitutk.	Kevät: Kevään 2014 esitutk. Syksy: Syksyn 2014 esitutk. jne.
Esityskalenterin suunnittelun esitutkimus = muun nuortenkulttuuritarjonnan aikataulujen kartoitus Työryhmä: - teatt. siht. - markk. siht.	Vuosien 2007 ja 2008 aikataulujen kartoitus	Vuoden 2009 aikataulujen alustava kartoitus	Vuoden 2009 aikataulujen tarkentava kartoitus, vuoden 2010 aikataulujen alustava kartoitus	Vuoden 2010 aikataulujen tarkentava kartoitus, vuoden 2011 aikataulujen alustava kartoitus	Vuoden 2011 aikataulujen tarkentava kartoitus, vuoden 2012 aikataulujen alustava kartoitus
Teatterikasvatusverkosto Työryhmä: - teatt. siht. - markk. siht. - teatt. pedag.	Teatterikasvatus-yhteistyöstä kiinnostuneiden kartoitus ja kerääminen verkostoksi	Verkoston laajentaminen ja ylläpito, tiedotus	Verkoston tiedotus	Verkoston tiedotus	Verkoston tiedotus
Keskustelutilaisuudet Työryhmä: - tait. joht. - teatt. siht. - markk. siht. - myöh. teatt. pedag	Tilaisuuksien kutsut, tiedotus, ja käytännönjärjestelyt	Tilaisuuksien kutsut, tiedotus, ja käytännönjärjestelyt	Tilaisuuksien kutsut, tiedotus, ja käytännönjärjestelyt	Tilaisuuksien kutsut, tiedotus, ja käytännönjärjestelyt	Tilaisuuksien kutsut, tiedotus, ja käytännönjärjestelyt
Koulutustilaisuudet Työryhmä: - tait. joht.	Koulutustarpeen kartoittaminen keskustelutilaisuuksien perus-	Koulutustilaisuuksien käytännönjärjestelyt	Koulutustilaisuuksien käytännönjärjestelyt	Koulutustilaisuuksien käytännönjärjestelyt	Koulutustilaisuuksien käytännönjärjestelyt

- tuottaja - teatt. siht. - erikseen sovittavat kouluttajat	teella				
Teatteri tutuksi - projekti Työryhmä: - teatt. siht. - markk. siht. - tait. joht. - tuottaja - teatt. tekniko - näyttelijät - myöh. koko vastuu teatt. pedag	Kevät: Pilottiprojektin suunnittelu ja ennakkomarkkinointi Syksy: Kiertokäyntien järjestäminen ym. projektin käytännön järjestelyt	Kevät: Uuden pilottiprojektin markkinointi seuraavalle kohderyhmälle Syksy: Kiertokäyntien järjestäminen ym. projektin käytännön järjestelyt	Kevät: Uuden pilottiprojektin markkinointi seuraavalle kohderyhmälle Syksy: Projektin laajentaminen ja toteuttaminen teatteripedagogin kanssa	Kevät: Uuden projektin markkinointi seuraavalle kohderyhmälle Syksy: Projektin toteuttaminen teatteripedagogin kanssa	Kevät: Uuden projektin markkinointi seuraavalle kohderyhmälle Syksy: Projektin toteuttaminen teatteripedagogin kanssa
Kulttuurikalenteri Työryhmä: - tuottaja - teatt. siht. - graafikko	Kevät: Ahaan oman kulttuurikalenterin kokoaminen syksyksi Syksy: kalenterin ilmestytyä sen käyttömahdollisuuksien suunnittelu ja kalenterin tiedotus ja jakelu, ensikevään kalenterin kokoaminen	Kevät: kalenterin tiedotus ja jakelu, ensisyksyn kalenterin kokoaminen Syksy: kalenterin tiedotus ja jakelu, ensikevään kalenterin kokoaminen	Kevät: kalenterin tiedotus ja jakelu, kaikkien kiinnostuneiden tahojen kerääminen ensisyksyn kalenteriin osallistumismaksua vastaan Syksy: laajemman kulttuurikalenterin ilmestyminen, tiedotus ja jakelu		
Harrastajateatteri-festivaalit Työryhmä: - tait. joht. - tuottaja - teatt. siht. - markk. siht. - myöh. teatt. pedag.	Kevät: - Syksy: Ensimmäisen festivaalin tiedotus ja ennakkomarkkinointi	Kevät: Ensimmäisen festivaalin osallistujien kerääminen, tiedotus ja markkinointi, käytännön järjestelyt Syksy: Toisen festivaalin tiedotus ja ennakkomarkkinointi	Kevät: Toisen festivaalin osallistujien kerääminen, tiedotus ja markkinointi, käytännön järjestelyt Syksy: Kolmannen festivaalin tiedotus ja ennakkomarkkinointi	Kevät: Kolmannen festivaalin osallistujien kerääminen, tiedotus ja markkinointi, käytännön järjestelyt Syksy: Neljännen festivaalin tiedotus ja ennakkomarkkinointi	Kevät: Neljännen festivaalin osallistujien kerääminen, tiedotus ja markkinointi, käytännön järjestelyt Syksy: Viidennen festivaalin tiedotus ja ennakkomarkkinointi
Koululaisnäytelmäprojektit Työryhmä: - teatt. pedag. - tait. joht. - tuottaja - teatt. siht tai markk. siht.		Kevät: - Syksy: Uudesta konseptista tiedottaminen ja kokeiluryhmän valitseminen	Kevät: Projektin käytännönjärjestelyjä Syksy: Seuraavasta projektista tiedottaminen ja ryhmien valitseminen	Kevät: Projektin käytännönjärjestelyjä, syksyn projektista tiedottaminen ja ryhmien valitseminen Syksy: Projektin käytännönjärjestelyjä	Jatko kiinnostuksen/ mahdollisuuksien mukaan

Lisäksi tiedotus- ja markkinointityöhön, eli näin ollen teatterisihteerin ja markkinointisihteerin työhön, kuuluu aikaan sitomattomia tehtäviä, joita ovat mm. uusien markkinointimenetelmien – esimerkiksi kouluvierailujen – suunnittelu ja toteutus, työpajojen, klubi-iltojen ja muun toiminnan tiedottaminen ja käytännön järjestelyt, sekä näytelmien oheismateriaaleista tiedottaminen ja niiden jakelu. Lisäksi aikaan sitomattomana tulisi toteuttaa käyntikokemus-tutkimuksia eri kävijäryhmillä.

10.3.3 Rahoituksen järjestäminen

Teatterin uusien toimintamuotojen rahoituksen järjestäminen, kuten muukin teatterin talous, kuuluu tuottajan tehtäviin. Mikäli teatteri pystytään palkkaamaan uusia työntekijöitä edellä esitettyssä aikataulussa, ja mikäli uusien työntekijöiden toimenkuvat ja osaaminen sen mahdollistaa, voisi markkinointisihteeri tai teatteripedagogi toimia tuottajan apuna esimerkiksi erilaisten apurahojen hakemisessa tai sponsorirahoituksen etsinnässä.

Seuraavassa taulukossa on hahmoteltu suurimmat lisärahoituksen tarpeet ja niiden järjestämiseen liittyvä aikataulu.

	2006	2007	2008	2009	2010
Rahoitusneuvottelut kaupungin kanssa	Neuvottelut kaupungin osallistumisesta koululaisten teatterikäyntien kustannuksiin	Neuvottelut kaupungin osallistumisesta Dialogi 2 -projektin kustannuksiin	Neuvottelut kulttuurikalenterin kokoamisen vastuunsiirrosta kulttuuritoimelle		
Uusien työntekijöiden palkkaus	Kevät: - Syksy: markkinointisihteerin palkkaus	Kevät: - Syksy: teatteripedagogin palkkaus	Kevät: - Syksy: tekniikka- ja tilavastaavan palkkaus	Kevät: - Syksy: nuorisolinjan henkilöstön palkkaus tarvittaessa	
Nuorisolinja		Taiteen perusopetusmahdollisuuksien selvittäminen kaupungilta, opetusministeriöltä ja -hallitukselta	Apurahojen haku	Apurahojen haku, henkilökunnan palkkaus	
Projektien ja tuotantojen rahoitus	Erilaisten apurahojen haku, sponsorirahoitusjärjestelyt	Erilaisten apurahojen haku, sponsorirahoitusjärjestelyt	Erilaisten apurahojen haku, sponsorirahoitusjärjestelyt	Erilaisten apurahojen haku, sponsorirahoitusjärjestelyt	Erilaisten apurahojen haku, sponsorirahoitusjärjestelyt

10.3.4 Nuorisolinja

Ahaa Teatterin visiossa mainittiin tavoitteena, että vuonna 2011 teatterissa toimii nuorisolinja. Edellä on esitetty, miten nuorisolinjan rahoitusta tulisi selvittää ja järjestää. Seuraavassa taulukossa on esimerkki, miten nuorisolinjan toiminnan käynnistäminen voisi edetä olettaen, että rahoitus järjestyy em. aikataulun mukaan.

2006	2007	2008	2009	2010	2011
	Rahoituskysymysten selvittelyä	Koululaisprojektit toimivat pohjatuksena nuorisolinjalle	Kaksi koululaisprojektiä, samanaikaisesti nuorisolinjan toiminnan suunnittelua, tarvittaessa lisähenkilöstön palkkaus, nuorisolinjan pilotiprojektin suunnittelu	Kevät: Nuorisolinjan toiminnan kokeyilu ja pilottiprojektin toteutus koululaisprojekteissa mukana olleiden voimin, varsinaisen nuorisolinjan opiskelijoiden valintakoheet Syksy: Nuorisolinja käynnistyy virallisesti	Kevät: Loppukävällä nuorisolinjan ensimmäinen ensi-ilta

11 Ylläpito ja seuranta

Kuten edellä on todettu, Ahaa Teatteri tekee itse päätökset kehityssuunnitelman toimeenpanosta ja aikatauluista. Mikäli teatteri päättää toteuttaa kehityssuunnitelman toisin kuin edellä on ehdotettu, on silti hyvä asettaa lopullisten päämäärien lisäksi välitavoitteita ja suunnitella aikataulu, jonka mukaan tavoitteisiin pyritään. Jotta kehitystoiminta tapahtuisi loogisesti ja realistisesti, kehitystä on seurattava tarkkailemalla tavoitteiden toteutumista ja keräämällä jatkuvasti palautetta uudistuneesta toiminnasta. Palautteiden perusteella on mahdollista joko muuttaa kehitystoiminnan kurssia paremmin toimivaan suuntaan tai säilyttää saavutettu toimintatapa ennallaan.

11.1 Tavoitteiden täytyminen

Tavoitteiden täyttymisen tarkkailua varten on uudistuva toiminta hyvä jakaa pienempiin osa-alueisiin, ja asettaa niiden tavoitteiden tarkistukselle säännölliset aikavälit. Jokaista uutta projektia ja toimintamuotoa voidaan tarkkailla erikseen. Tässä yhteydessä teatteriin perustettava nuorisolinja jätetään tietoisesti seurantavaiheista pois, sillä niin suuren kokonaisuuden käynnistämistä, kehittämistä ja seurantaa varten on hyvä tehdä omat suunnitelmat aivan erikseen sitten, kun ne ovat ajankohtaisia. Seuraavassa on esimerkki muista osa-alueista, joiden kehitystä tulee tarkistaa sopivin väliajoin.

11.1.1 Kotiesitysmyyntin kehitys

Kotiesitysmyyntin suhteen tavoitteena on kävijämäärän nousu sekä ryhmämyyntin että ns. "irtokatsojien" osalta. Seurannan mahdollistamiseksi tulee kävijöistä pitää kirjaa entistä tarkemmin. Irtokatsojien osalta esimerkiksi katsojan kotikunnan määrittäminen voi olla hankalaa, mutta ryhmämyyntissä se on täysin mahdollista. Kirjanpito tulee säilyttää riittävän kauan, jotta tilastointia tehdessä on mahdollista nähdä, miten esimerkiksi tamperelaisten katsojien osuus on vuosien kuluessa kehittynyt. Katsojatilastoja tehdään Ahaa Teatterissa normaalisti puolen vuoden välein. Samassa yhteydessä on mielekäästä tarkistaa nuortennäytelmien kotiesitysmyyntin kehitys.

Tampereen kaupungin osallistumista nuorten teatterikäyntien kustannuksiin ja siitä aiheutuvaa teatterikäyntien määrän lisääntymistä tulee tarkkailla muusta kotiesitysmyyntien lisääntymisestä erillään. Tämä on mahdollista vain, mikäli kaupungille määritellään kustannettavaksi tietty määrä esityksiä. Nuorten teatterikäyntien lisääntymisen tavoiteaikataulu voisi olla esimerkiksi seuraavanlainen:

Lukuvuosi 2006-2007: kaikki Tampereen 9.-luokkalaiset käyvät kerran Ahaa Teatterissa

Lukuvuosi 2007-2008: kaikki Tampereen 9.-luokkalaiset ja lukion ja ammattikoulun 1.-luokkalaiset käyvät kerran Ahaa Teatterissa

Lukuvuosi 2008-2009: kaikki Tampereen 9.-luokkalaiset ja lukion ja ammattikoulun 1.- ja 2.-luokkalaiset käyvät kerran Ahaa Teatterissa

Lukuvuosi 2009-2010: kaikki Tampereen 8.- ja 9.-luokkalaiset ja lukion ja ammattikoulun 1.- ja 2.-luokkalaiset käyvät kerran Ahaa Teatterissa

Lukuvuosi 2010-2011: kaikki Tampereen yläasteet ja lukion ja ammattikoulun 1.- ja 2.-luokat käyvät kerran Ahaa Teatterissa

Tavoiteaikataulun mukaan Ahaa Teatterin kävijämäärä lisääntyy joka vuosi yhdellä uudella ikäluokalla, kun vanhat kävijät edelleen jatkavat teatterikäyntejä. Aikataulu on melko tiivis, ja siitä syystä sen tarkistaminen ja kaupungin kanssa kustannuksista neuvottelemineen lienee viisasta tehdä noin vuoden välein.

11.1.2 Teatterikasvatusverkoston toiminta, projektit ja tapahtumat

Teatterikasvatusverkoston toiminnan onnistumisen mittareina voidaan pitää verkostoon kuuluvien henkilöiden ja tahojen määrää, toiminnan vilkkautta, osallistujien aktiivisuutta ja verkoston tuottamia uusia ideoita. Toiminnan onnistumista ja tavoitteiden täyttymistä voidaan kartoittaa myös tekemällä pienimuotoisia kyselyjä verkoston jäsenille heidän kokemuksistaan ja verkostoon kuulumisen antamasta hyödystä ja lisäarvosta omalle työlle.

Erilaisten projektien, kuten työpajojen, keskustelu- ja koulutustilaisuuksien, oppimateriaalien ja festivaalitapahtumien järjestäminen ja tekeminen on jo tavoite sinänsä. Kuitenkaan ei riitä, että toimintaa järjestetään, vaan sille on asetettava myös pitkántähtäimen tavoitteet ja huomioitava toiminnan vaikutus esimerkiksi teatterin lipunmyyntiin. Näin ollen uusien nuortenteatteritoiminnan muotojen tavoitteina tulee olla kysynnän ja kävijämäärien nousu paitsi uusille toimintamuodoille, myös näytelmien kotiesityksille. Tarkoituksena on sitouttaa nuoret erilaisten toimintamuotojen kautta Ahaa Teatterin ”vakituisiksi” kävijöiksi. Tavoitteen täyttymisen mittaaminen määrällisin mittarein on hankalaa ja epätarkkaa. Lähes ainoa konsti lienee opetella tuntemaan nuoret katsojat henkilökohtaisesti. Osittain se onnistuu teatteripedagogin työssä, jota hän tekee ruohonjuuritasolla nuorten parissa, mutta kaikkiin katsojiin tutustuminen on mahdottoisuus. Joka tapauksessa on hankalaa määritellä, mikä tekee yksittäisestä katsojasta ”vakituisen”. Helpompaa on seurata tiettyjen yhteistyötahojen, esimerkiksi koulujen käyntejä esityksissä ja muissa oheistoimintamuodoissa. Sitä kautta olisikin parasta lähteä sitouttamaan nuorten ryhmiä Ahaa Teatterin kävijöiksi. Koulujen käyntejä esimerkiksi työpajoissa ja muissa tapahtumissa voidaan tilastoida samaan tapaan puolivuositain, kuin käyntejä esityksissäkin.

11.1.3 Ahaa Teatterin tunnettuus

Teatterin tunnettuus liittyy imago-kysymykseen. Ehdotettuna kehitystoimenpiteenä suoritettavat käyntikokemustutkimukset antavat jo osaltaan työkaluja tavoitteiden toteutumisen seurantaan. Tulosten perusteella voidaan toimintaa muokata ja ohjata niin, että odotukset ja todellisuus muuttuvat yhä enemmän toisiaan vastaaviksi. Ahaa Teatterin yleistä tunnettuutta voidaan mitata myös erilaisin tutkimuksin. Niitä toteuttamaan Ahaa Teatteri voisi harkita tarpeen vaatiessa ja taloudellisten resurssien sallimessa jotakin ulkopuolista, markkinointitutkimukseen erikoistunutta tahoa. Samalla voidaan tunnettuuden lisäksi tutkia paitsi teatterin markkinointimenetelmien tehokkuutta ja niiden vaikutusta esitysmyyntiin, myös niiden luomaa mielikuvaa teatterista. Tunnettuustutkimuksia voisi toteuttaa esimerkiksi noin 2-3 vuoden välein.

11.1.4 Ohjelmistosuunnittelun toteutuminen

Laadullisten tavoitteiden asettaminen ohjelmistosuunnittelulle on luonnollisesti teatterin oman harkinnan varassa. Kehityssuunnittelun yhteydessä on mahdollista asettaa ajallinen tavoite, joka aiemmin esitetyn mukaan on se, että teatterin pääohjelmistot ovat tiedossa kolmeksi vuodeksi eteenpäin. Luvun 10.3.1 aikataulua suunnittelussa noudattamalla tavoitteeseen päästään keväällä 2008. Tämän jälkeen tavoitetta ylläpidetään siten, että ohjelmistosuunnittelua tehdään puolivuositain yhdeksi tulevaksi kevät- tai syyskaudeksi kerrallaan.

11.1.5 Rahoitus

Rahoituksen kehitystä tulee seurata pitämällä kirjaa apurahoista ja sponsorituloista, joita on saatu erityisesti uusia nuortentoimintamuotoja varten. Myös uusien toimintamuotojen kautta saadut omat tuotot tulee kirjata erikseen ylös. Samoin on seurattava toiminnasta aiheutuvia kuluja. Kehitystoiminnan kirjanpito voi toimia hyvänä apuvälineenä esimerkiksi neuvoteltaessa rahoituksesta kaupungin kanssa.

Yhtenä rahoituspäämääränä on toki myös uuden henkilökunnan palkkaaminen. Tavoite katsotaan täyttyneeksi, kun Ahaa Teatterissa työskentelee kolme uutta henkilöä aiemmin esitetyissä työtehtävissä.

11.2 Palaute

Jatkuva palautteen saaminen kehitystoiminnasta on erittäin tärkeää oikean suunnan löytämiseksi ja pitämiseksi. Toimivan teatterikasvatusverkoston synnyttäminen pohjustaa samalla myös kätevän palautefoorumin. Arvokkain palaute tulee niiltä henkilöiltä ja tahoilta, joiden kanssa teatteri on tiiviissä yhteistyössä.

Palautetta tulee kerätä entiseen tapaan myös esityksistä. Siinä Ahaa Teatterin kaavakekäytäntö on toimiva ratkaisu. Palautteet tulisi kuitenkin käydä läpi ja koota tiivistelmiksi entistä huolellisemmin. Palautteiden tarkastelu pitkällä aika-

välillä auttaa suodattamaan makuasiat pois ja jättämään jäljelle oleellisen, toimintaa rakentavan palautteen.

Sähköpostia ja internet-keskustelupalstoja voi myös käyttää toimintamuotoihin kohdistuvan palautteen keräämiskanavana. Niissä myös vuorovaikutteisuus toteutuu paperikaavakkeita paremmin: saadut sähköpostit voi aina kuitata ”Kiitos palautteesta!” -viestillä ja keskustelupalstat suovat mahdollisuuden laajempaan kritiikin tarkasteluun ja perusteluihin. Haasteena vuorovaikutteisten palautekanavien käytössä on palautteiden käsittely niin, ettei erimielisyyksissä mennä henkilökohtaisuuksiin, ja että palautekeskustelussa pysytään niissä asioissa, mitkä ovat oleellisia. On myös tärkeää viestittää palautteiden antajille, että heidän antamansa palautteet ovat arvokkaita, mutta teatteri tekee itse päätöksiä toimintamuutoksista parhaaksi katsomallaan tavalla. Makuasioista on turhaa kiistellä internet-palstoilla.

Kaikkein rakentavin tapa palautteen keräämiseen lienee henkilökohtaiset keskustelut, esimerkiksi keskustelutilaisuuksien muodossa. Ahaa Teatteri voisikin ottaa tavakseen järjestää aina syys- ja kevätkauden päätteeksi opettajille ja muille yhteistyökumppaneille vuorovaikutteisen palautetilaisuuden, jossa teatteri saa ja myös antaa palautetta yhteistyöstä.

11.3 Toimenpidemuutokset

Ulkopuolisten palautteiden sekä teatterin itsearviointin perusteella saatetaan joskus päätyä toimenpidemuutoksiin. Tavoitteena onkin, että teatterin uudistuva toiminta on niin joustavaa, että sitä on mahdollista jatkuvasti muokata paremmin toimivaksi. Se, mikä ei toimi, voidaan hylätä, ja se, mikä toimii hyvin, voidaan saattaa toimimaan entistä paremmin.

Toimenpidemuutosten tulee olla paitsi palauteohjautuvia, myös tarveohjautuvia. Mikäli yleinen nuortenkulttuuritilanne Tampereella tarjoaa nuorille esimerkiksi riittävästi esiintymismahdollisuuksia, ei Ahaa Teatterin välttämättä tarvitse viimeisillä voimavaroillaan niitä järjestää. Toisaalta Ahaa Teatteri voi myös priorisoida jonkin toimintamuodoista muiden yläpuolelle ja keskittää voimavarojaan

siihen saavuttamalla näin etulyöntiaseman muihin vastaavan palvelun tarjoajiin nähden, ja jättämällä samalla joitakin muita projekteja tai tapahtumia omassa toimintaskaalassaan vähemmälle.

Tavoitteena on, että toimenpidemuutoksia tekemällä teatteri saavuttaa viiden vuoden kehitysjakson aikana itselleen sopivan nuortentoimintakonseptin, joka myös palvelee nuoria ja heidän kanssaan toimivia tahoja parhaalla mahdollisella tavalla.

12 Yhteenveto

Ahaa Teatterin kehitystoiminnassa keskeisintä on nuortennäytelmien kotiesitysten, eli omassa teatteritilassa tapahtuvien esitysten, myynnin kasvattaminen sekä toiminta nuortenteatterina. Tästä syystä teatterin imagon nostaminen ja kehittäminen ”nuorten omaksi teatteriksi” on tarpeen.

Kehityssuunnittelun viitekehyksenä toimii valtakunnallinen Dialogi 2 -teatterikasvatusprojekti. Projektin työryhmä on koonnut erilaisia koulu- ja nuorisoyhteistyön malleja eri teattereista ympäri Suomen. Mallit toimivat pohjana Ahaa Teatterinkin koulu- ja nuorisoyhteistyön suunnittelulle.

Ahaa Teatterin nuortenteatteritoiminnan ja koulu- ja nuorisoyhteistyön kehittämisprojektin alussa tehtiin yhteistyöhön liittyvä kysely muutamille opettajille. Järjestettiin myös keskustelutilaisuus, johon osallistui opettajien lisäksi muutamia Tampereen kaupungin edustajia. Sekä kyselystä että keskustelusta on pääteltävissä, että halua yhteistyöhön teatterin kanssa on, mutta systemaattinen tapa tehdä sitä puuttuu. Erilaisten yhteistyöprojektien ja teatterin tarjoaman teatterikasvatustoiminnan kautta pyritään luomaan yhteistyölle vakiintunut toimintatapa, sekä sitouttaa kouluja ja nuorten ryhmiä pitkäaikaiseen yhteistyöhön.

Ahaa Teatterin kehittämistoiminta koostuu viidestä osa-alueesta ja niiden kehittämiseen kohdistuvista toimenpiteistä. Esitysmyyntiä pyritään kehittämään markkinoinnin tehostamisella sekä esitysten yhteyteen liittyvällä oheistoiminnalla, kuten opettajien ennakkonäytöksillä ja infotilaisuuksilla, työpajoilla ja opetusmateriaaleilla. Lisäksi pyritään lisäämään Ahaa Teatterin näkyvyyttä esimerkiksi julistekampanjoin sekä saamaan Tampereen kaupunki yhteistyöhön nuorten teatterikäyntien kustantamiseksi. Esitystoiminnan kehittämiseksi myös ohjelmistosuunnittelua tehostetaan. Teatterikasvatus-toiminnan kehittämistoimenpiteitä ovat yhteistyöverkoston luominen teatteria nuorten kanssa tekevien tahojen kesken, verkoston tiedottaminen, keskustelutilaisuudet, erilaiset projektit sekä nuorten kanssa teatteria tekevien henkilöiden kouluttaminen. Teatterin imagon kehittämiseksi suunnitteilla on näyttävä nuorisospektaakkeliesitys. Imagoa tutkitaan tekemällä kyselyitä käyntikokemuksista. Tiedotusvälineitä pyritään

pommittamaan entistä tehokkaammin ja saamaan ne puffaamaan teatteria aktiivisesti. Imagon kehittämiseen liittyy myös ohjelmistosuunnittelun monipuolistaminen. Sekä esitystoimintaan että teatterikasvatustoimintaan liittyy teatterin toiminta tuotantotalona. Sen kehittämiseksi pyritään järjestämään nuorten klubiiilloja ja harrastajateatterifestivaaleja, sekä esittämään teatterin pääohjelmiston ohella pienimuotoisempia tuotantoja. Viidentenä kehityskohteena on nuorisolinjan perustaminen teatterin kylkeen. Siihen liittyviä toimenpiteitä ovat rahoituksen hankkiminen, henkilökunnan palkkaus, toiminnan ja tuotantojen suunnittelu sekä oppilaiden valinta. Myös nuorisolinja kuuluu osaksi teatterikasvatusta.

Ahaa Teatterin kehityssuunnitelmaa toteutetaan aluksi nykyisen henkilöstön voimin, mutta lisätyövoiman tarve on ilmeinen. Teatteriin on tarkoitus palkata kolme uutta työntekijää, markkinointisihteeri, teatteripedagogi sekä tekniikka- ja tilavastaava vuoteen 2011 mennessä.

Kehityssuunnitelman rahoituksesta ei tässä ole annettu valmista mallia. Rahoituksen muodostavat teatterin oma rahoitus, kaupungin ja valtion tuki, erilaiset apurahat, sekä yhteistyö- ja sponsorirahoitus. Kaupungin ja valtion osuutta, sekä erilaisia apurahoja kehitystoiminnan rahoituksessa pyritään lisäämään.

Myöskään tarkkaa aikataulua kehityssuunnitelman toteuttamiselle ei ole asetettu. Kehityssuunnitelmassa on annettu aikatauluehdotukset kolmelle eri toimintalohkolle, markkinoinnille ja tiedotukselle, tuotannoille ja projekteille, sekä rahoitukselle. Ne kulkevat käsi kädessä, ja niitä toteuttamalla Ahaa Teatteri voi kokeilla kaikkia suunnitelmassa ehdotettuja toimenpiteitä ennen vuotta 2011. Myös nuorisolinjan perustamisaikataulusta on hahmoteltu esimerkki.

Kehityssuunnitelman toteutumisen seurantatoimenpiteitä ovat kotiesitysmyyntin osalta kävijämäärien kehityksen tarkkailu sekä kaupungin osallistumisen merkitys koululaisten käynteihin. Teatterikasvatuksen alueella tarkkaillaan yhteistyöverkoston toimintaa, tapahtumien ja projektien suosiota sekä niiden vaikutusta esitysmyyntiin tilastoimalla kävijäryhmiä. Ahaa Teatterin tunnettuutta kartoitetaan kävijäkyselytutkimusten tuloksilla sekä mahdollisesti toteuttamalla markkinointitutkimuksia. Ohjelmistosuunnittelun tehostumisesta kertoo tavoiteaikatau-

lun saavuttaminen, eli se, että pääohjelmisto on aina kolmeksi vuodeksi eteenpäin tiedossa. Rahoituksen kehitystä tarkkaillaan pitämällä omaa kirjanpitoa sekä kehitystoimintaan saadusta rahoituksesta että toiminnan tuotoista.

Kehitystoiminnan tulee olla palaute- ja tarveohjautuvaa. Teatteri kerää palautetta esityksistä kaavakkein, jotka tulee käsitellä ja arkistoida. Myös internet ja palautekeskustelutilaisuudet ovat palautteen keräämiseksi hyödyllisiä kanavia.

Kehityssuunnitelman päämäärä toteutuu, mikäli Ahaa Teatteri sen avulla pystyy luomaan itselleen ja asiakkailleen sopivia, systemaattisia toimintatapoja tamperelaisten nuorten saamiseksi teatteriin!

Lähteet

Grönholm, I. 1994. "Ilmaisun monet kielet." Teoksessa I. Grönholm (toim.) Ilmaisun monet kielet. Helsinki: Opetushallitus.

Heikkinen, H. 2001. "Pohdintaa draamakasvatuksen perusteista." Teoksessa A-L. Østern ja P. Korhonen, (toim.) Katarsis – draama, teatteri ja kasvatus. Jyväskylä: Atena Kustannus Oy.

Hellström, M. 1993. "Teatteri peruskoulussa." Teoksessa A-M. Nurmi (toim.) Tie teatteri-ilmaisuun. Helsinki: Teatterikorkeakoulu.

Mäkinen, E. 2003. "Elämänvoimaa! – Taide edistää hyvinvointia." Teatteri-lehti 1/2003. Helsinki: Kustannus Oy Teatteri.

Mäkinen, E. 2003. "Teknologiagurujen odysseia." Teatteri-lehti 1/2003. Helsinki: Kustannus Oy Teatteri.

Rusanen, S. 2001. Koin traagisia tragedioita – Yläasteen oppilaiden kokemuksia ilmaisutaidon opiskelusta. Helsinki: Teatterikorkeakoulu.

Saarakkala, J. 2003. "Miten laajentaa tajuamista? – Ehdotuksia kohtaamisten käytännöiksi." Teatteri-lehti 1/2003. Helsinki: Kustannus Oy Teatteri.

Sinivuori, T. 2002. Teatteriharrastuksen merkitys. Tampere: Tampereen yliopisto.

Waronen, A. 2003. "Teatteri tutuksi maakunnissa." Teatteri-lehti 1/2003. Helsinki: Kustannus Oy Teatteri.

Østern, A-L. 2001. "Teatterin merkitys kautta aikojen lasten ja nuorten näkökulmasta." Teoksessa A-L. Østern ja P. Korhonen (toim.) Katarsis – draama, teatteri ja kasvatus. Jyväskylä: Atena Kustannus Oy.

HAASTATTELUT

Järvi, T. 16.3.2006. Tiina Järven haastattelu. Tampere: Ahaa Teatteri.

Kerosuo, I. 16.3.2006. Iiris Kerosuon haastattelu. Tampere: Ahaa Teatteri.

INTERNET-LÄHTEET

Suomen Kansallisoopperan kotisivut. Koululaisoopperat.

<http://www.operafin.fi/index.asp?polku=52;98;410;;1> (Luettu 13.2.2006).

Opetusministeriön kotisivut. Koulutus. Yleissivistävä koulutus.

<http://www.minedu.fi/opm/koulutus/yleisivistava/taideopetus.html> (Luettu 1.3.2006).

JULKAISEMATTOMAT LÄHTEET

Järvi, T. 2005. Ahaa Teatterin toimintasuunnitelma 2005. Tampere: Ahaa Teatteri.

Dialogi 2 -teatterikasvatusprojektin esittelymateriaali. 2005. Helsinki.

Dialogi 2 -työryhmän koostama materiaali: Katsaus teattereiden koulu yhteistyöhön. 2005. Helsinki.

Liitteet

Liite 1:

TILASTOTIETOA AHA TEATTERIN NUORTENNÄYTELMIEN KATSOJISTA RAKKAUSJUTTU

- kotiesityksiä 7 kpl, katsojia yhteensä 633
→ katsojia keskimäärin 90/esitys, täyttö keskimäärin 53 % (salissa tilaa 170:lle)
- kiertue-esityksiä 82 kpl, katsojia yhteensä 15 802
→ katsojia keskimäärin 193/esitys, täyttö keskimäärin 96 % (salissa tilaa 200:lle)

	kpl	katsojia	katsojia/esitys	täyttö keskimäärin %
Kotiesitykset	7	633	90	53
Kiertue-esitykset	82	15 802	193	96
YHTEENSÄ	89	16 435	185	-

Rakkausjutun kotiesitysten katsojaerittely

Rakkausjutun kotiesitysten katsojista todistettavasti tamperelaisia oli 253 katsojaa, eli 40 %. Todistettavasti muualta tulleita katsojia oli 62, eli 10 %. 318 katsojasta, eli 50 %:sta ei ole varmaa tietoa. Tähän kuitenkin sisältyy ensi-illan 170 kutsuvierasta ja hyväntekeväisyysnäytöksen 67 ”irtokatsojaa”, jotka varmasti eivät ole olleet koululaisryhmiä. Näin mahdollisten koululaisryhmien osuudeksi jää vielä 81 katsojaa. Tamperelaisista katsojista koululaisryhmiin kuului 199 katsojaa. Tämä on 31 % kaikista katsojista, ja 79 % tamperelaisista katsojista. Siinäkin tapauksessa, että ne 81 katsojaa, joista ei ole varmaa tietoa, lasketaan tamperelaisiin koululaisryhmiin kuuluviksi, on koululaisryhmien prosenttiosuus vain 44 % kaikista katsojista.

Varmojen tamperelaisten koululaisryhmien jakauma eri kouluihin:

koulu	katsojaa	% kaikista katsojis- ta	% tamperelaisista katsojis- ta
Peruskoulut	128	20	51
Ammatilliset oppilaitokset	46	7	18
Lukiot	0	0	0
Yliopisto (Näty)	25	4	10
YHTEENSÄ	199	31	79

TULOJA JA ÄKKILÄHTÖJÄ

- kotiesityksiä 13 kpl, katsojia yhteensä 901
→ katsojia keskimäärin 69/esitys, täyttö keskimäärin 42 % (salissa tilaa 170:lle)
- kiertue-esityksiä Tampereella 17 kpl, katsojia yhteensä 2 930
→ katsojia keskimäärin 172/esitys, täyttö keskimäärin 86 % (salissa tilaa 200:lle)
- kiertue-esityksiä muualla 127 kpl, katsojia 24 672
→ katsojia keskimäärin 194/esitys, täyttö keskimäärin 97 % (salissa tilaa 200:lle)

	kpl	katsojia	katsojia/esitys	täyttö keskimäärin %
Kotiesitykset	13	901	69	42
Kiertue-esitykset Tamperereella	17	2 930	172	86
Kiertue-esitykset muualla	127	24 672	194	97
YHTEENSÄ	157	28 503	182	-

Tuloja ja äkkilähtöjä kotiesitysten katsojaerittely

Tuloja ja äkkilähtöjä -näytelmän kotiesitysten katsojista todistettavasti tamperealaisia oli 111 katsojaa, eli 12 %. Todistettavasti muualta tulleita katsojia oli 91, eli 10 %. 699 katsojasta, eli 78 %:sta ei ole varmaa tietoa. Tähän kuitenkin sisältyy ensi-illan 90 kutsuvierasta, ja Teatterikesä -festivaalien Off-ohjelmistossa olleiden näytösten 140 "irtokatsojaa", jotka varmasti eivät ole olleet koululaisryhmiä. Näin mahdollisten koululaisryhmien osuudeksi jää vielä 469 katsojaa. Tamperelaisista katsojista koululaisryhmiin kuului 72 katsojaa. Kaikki koululaisryhmät olivat ammatillisista oppilaitoksista. Tämä on 8 % kaikista katsojista, ja 65 % tamperelaisista katsojista. Siinä tapauksessa, että ne 469 katsojaa, joista ei ole varmaa tietoa, lasketaan tamperelaisiin koululaisryhmiin kuuluviksi, on koululaisryhmien prosenttiosuus 60 % kaikista katsojista.

Koska tuntemattomien katsojien osuus tässä tilastossa on niin suuri, ei prosenttiosuuksiin voi luottaa. Varmaa tietoa on vain se, että vähintään 360 katsojaa, eli 40 % kaikista katsojista ei ainakaan ole kuulunut tamperelaisiin koululaisryhmiin.

Tampereella tehtyjen kiertue-esitysten katsojista 1 430 katsojaa, eli 49 %, oli ammatillisista oppilaitoksista, ja 1500 katsojaa, eli 51 %, peruskouluista. Lukiolaisia katsojia ei ollut lainkaan.

Liite 2:**YHTEENVETO KEHITTÄMISKYSELYSTÄ KEVÄÄLLÄ 2005**

Opettajille lähetettyyn kyselyyn vastasi yhteensä 10 opettajaa, joista 8 oli äidinkielen opettajia, 1 matemaattisten aineiden opettaja ja 1 jätti aineen mainitsematta. Lisäksi 1 opettajista oli oppilaskunnan ohjaava opettaja.

Opettajat ovat yhteensä käyneet koulujensa järjestämällä teatterikäynneillä 24 kertaa lukuvuonna 2004-2005. Käynneistä 12 tapahtui syyslukukaudella ja 12 kevätlukukaudella. Keskimäärin opettajat ovat käyneet teatterissa 2,4 kertaa vuodessa, joista 1,2 kertaa syksyllä ja 1,2 kertaa keväällä. Opettajista 2 kpl oli käynyt teatterissa yli 5 kertaa lukuvuoden aikana, 1 kpl 3-4 kertaa, 4 kpl 1-2 kertaa ja 3 kpl ei lainkaan.

7 opettajaa oli tehnyt teatterikäyntejä Tampereen Teatteriin, 8 Tampereen Työväen Teatteriin, 1 Ahaa Teatteriin, 1 Teatteri 2000:een, 1 Kansallisteatteriin, 2 Teatteri Telakalle ja 1 Teatterioporukan näytökseen.

Näytelmää Macbeth oli käynyt katsomassa 3 opettajaa, näytelmää Siunattu hulluus 2 opettajaa, ja mm. näytelmiä Mullan alle, Mobile Horror, Yksin, Loppiaisaatto, Rakkausjuttu, Reearuu, Alivuokralainen, Odota pimeää, Suutari Aaltonen, Asessorin naishuolet ja Don Juan yksi opettaja kutakin.

Vastaajista kaikki ilmoittivat opettajan tekevän katsottavan näytelmän valinnan. Lisäksi 4 opettajaa ilmoitti oppilaiden tekevän valintoja.

Kukin vastaaja valitsi kolme tärkeintä näytelmän valintaan vaikuttavaa perustetta. Kolmen tärkeimmän joukossa oli aihe 7 opettajalla, hinta 7 opettajalla, aika-tila 6 opettajalla, tietty kurssi 4 opettajalla, ajankohtaisuus 3 opettajalla ja oppilaiden ehdotukset 2 opettajalla. Perusteet numeroitiin tärkeysjärjestykseen keskimäärin siten, että aihe oli kaikkein tärkein peruste, sitten tietty kurssi, sen jälkeen aikataulu, hinta, oppilaiden ehdotukset ja viimeisenä ajankohtaisuus.

Opettajat mainitsivat tiettyjä kursseja, joihin teatterikäynti liittyy, olevan kaikki äidinkielen kurssit, kirjallisuuskurssit, teatterikurssi tai koulun teemapäivä. Yksi opettaja mainitsi teatterikäynnin olevan mahdollinen millä tahansa kurssilla.

Teatterikäyntien rahoituksesta opettajat ilmoittivat seuraavaa: 9 vastaajaa kertoi oppilaiden maksavan teatterikäynnit itse. 1 vastaajan koulu maksaa. 2 vastaajan koulussa vanhempainyhdistys maksaa (joskus). 1 vastaajan koulun oppilaskunta maksaa.

Nuortennäytelmälle sopivaksi hintahaarukaksi ehdottivat 3 opettajaa alle 5 euroa, 6 opettajaa 5-7 euroa, ja 1 opettaja 8-10 euroa.

Opettajat kuvailivat käsityksiään Ahaa Teatterin näytelmien aiheista sanoilla: nuorille sopivia, ajankohtaisia, kantaa ottavia, nuorten kiinnostusten kohteita, nuoriin liittyviä aiheita, lapsille sopivia, mielenkiintoisia, hyviä, peruskouluun sopivia, ja ei mitään käsitystä. Kohderyhmäksi koettiin nuoret, yläkoulu, lapset ja

nuoret, sekä 0-18-vuotiaat. Mielikuva lipun hinnasta oli 7 euroa, 10 euroa, 5-8 euroa, suhteellisen edullinen, tai ei käsitystä. Lisäksi kommentoitiin, etteivät Ahaa Teatterin tuotannot kohoa muista tarjouksista erityiskäsitykseksi. Kaksi opettajaa jätti kokonaan vastaamatta em. kohtiin.

Tietoa Ahaa Teatterin esityksistä oli 8 opettajaa saanut mainospostista, 2 internetistä, 4 lehti-ilmoituksista, ja 1 Aamulehden artikkeleista. 8 opettajaa koki saaneensa riittävästi tietoa, 2 liian vähän.

Aiheita, joista opettajat toivoivat Ahaa Teatterin valmistavan näytelmiä nuorille olivat mm. ihmissuhteet (2 toivetta), itsenäistyminen, koulukiusaaminen (2 toivetta), klassikkosovitukset, perhe ja sen rikkoontuminen, uusioperheen elämä, rikokset, huumeet, jengit, ajankohtaiset asiat, ei aina pelkkiä ongelmia, ystävyys, seurustelu (2 toivetta), itsetunto ja kunnioittaminen.

Poikkeuksetta kaikki opettajat kokivat mielekkäänä päästä näkemään Ahaa Teatterin näytelmiä etukäteen, ja saada niistä lisäinformaatiota esimerkiksi näytelmän ohjaajan näkökulmasta, ennen oppilasryhmän tuomista esitykseen.

Apua näytelmien jälkikäsitteilyyn toivoi ainekirjoitusaineiden muodossa 4 opettajaa, keskusteluteemoja toivoi 6 opettajaa, opetusmateriaalia näytelmän aiheesta 7 opettajaa ja kouluvierailuja (esim. näyttelijät, ohjaaja) 1 opettaja. Yksi vastaajista jätti kohdan tyhjäksi.

Muun yhteistyön suhteen teatterityöpajoja oppilaille toivoi 3 opettajaa, työpajoja opettajille 1 opettaja, tutustumiskäyntejä 4 opettajaa, kummiluokkatoimintaa 2 opettajaa ja teemallisia teatteri/musiikki-iltoja nuorille 2 opettajaa. 2 vastaajaa jätti kohdan tyhjäksi.

Liite 3:**KYSELYKAAVAKE OPETTAJILLE**

Ahaa Teatterin ja koulujen välisen yhteistyön kehittämiskysely

Koulu: _____

Vastaajan nimi: _____

Olen

Luokanopettaja/valvoja

Aineopettaja, aine: _____

Muu, mikä _____

Kuinka monta kertaa olette olleet kuluneen lukuvuoden (2004-2005) aikana koulunne järjestämällä teatterikäynnillä?

Olen käynyt _____ krt, joista syyslukukaudella (2004) _____ krt, ja kevätlukukaudella (2005) _____ krt.

Missä teatterissa?

Ahaa Teatteri

Tampereen Teatteri

Tampereen Työväen Teatteri

Teatteri 2000

Tanssiteatteri Mobita/Dansco

Teatteri Mukamas

Komedioteatteri

Muu, mikä _____

Mitä näytelmiä/esityksiä olette käyneet katsomassa?

Kuka koulussanne valitsee katsottavat näytelmät?

Opettaja

Oppilaat

Muu henkilökuntaan kuuluva

Vanhempainyhdistys

Muu taho, mikä _____

Mikä vaikuttaa näytelmän valintaan? Numeroikaa kolme tärkeintä siten, että 1=tärkein peruste jne.

Ajankohtaisuus

Aihe

Hinta

Aikataulu

Oppilaiden ehdotukset

- Tietyn kurssin puitteissa
 Muu peruste, mikä
-

Jos valitsitte edellisistä ”tietyn kurssin puitteissa”, mikä kurssi on kyseessä ja mihin aikaan lukuvuodesta se sijoittuu?

Miten teatterikäynnit koulussanne rahoitetaan?

- Koulu maksaa
 Oppilaat maksavat itse
 Luokkakassoista
 Vanhempainyhdistys maksaa
 Muu, mikä _____

Mikä olisi mielestänne sopiva hintahaarukka nuorille suunnatulle näytelmälle?

- Alle 5 euroa
 5-7 euroa
 8-10 euroa
 Yli 10 euroa

Kuvaile, millainen käsitys teillä on Ahaa Teatterin tuotannoista.

Aiheet:

Kohderyhmä:

Lipun hinta:

Muuta:

Mistä olette saaneet tietoa Ahaa Teatterin esityksistä?

- Mainospostista
 Internetistä
 Muilta opettajilta
 Oppilailta
 Radiosta
 Lehti-ilmoituksista

Mistä muual-
ta? _____

Oletteko saaneet riittävästi tietoa Ahaa Teatterin esityksistä ja ohjelmistosta?

Kyllä

Ei

Millaisista aiheista toivoisitte Ahaa Teatterin valmistavan näytelmiä nuorille?

Olisiko teistä mielekästä päästä näkemään Ahaa Teatterin näytelmiä etukäteen, ja saada niistä lisäinformaatiota esimerkiksi näytelmän ohjaajan näkökulmasta, ennen oppilasryhmän tuomista esitykseen?

Kyllä

Ei

Olisiko mielestänne tarpeen saada Ahaa Teatterilta apua näytelmän ”jälkikäsitelyyn” oppilaiden kanssa? Missä muodossa?

Aiheita ainekirjoitusta varten

Keskusteluteemoja

Opetusmateriaalia näytelmän aiheeseen liittyen

Muuta, mitä

Millaisia muita toivomuksia/ideoita teillä on yhteistyön suhteen Ahaa Teatterin kanssa?

Teatterityöpajat oppilaille

Teatterityöpajat opettajille

Tutustumiskäynnit

Kummiluokka-toiminta

Teemalliset teatteri/musiikki-illat nuorille

Muita ideoita:

Olisitteko halukas osallistumaan viikolla 20 järjestettävään keskustelutilaisuuteen uusien yhteistyömuotojen kehittämisen merkeissä?

Kyllä, kiitos.

Ei, kiitos.

Kyllä myöhemmin, sopivampi ajankohta: _____

Yhteystietonne tilaisuuteen kutsumista varten:

nimi: _____

osoite: _____

puh: _____

KIITOS VASTAUKSESTANNE!

Liite 4:**KESKUSTELUTILAISUUDEN YHTEENVETO****Koulu- ja nuorisoyhteistyön kehittämiskeskustelu Ahaa Teatterissa
17.10.2005**

Yhteenveto keskustelusta Veera Perttulan muistiinpanojen pohjalta

Keskusteluun osallistui kaikkiaan 12 henkilöä:

äidinkielenopettajat

Eeva Heinonen, Kaarilan koulu

Johanna Lahtinen, Kaarilan koulu

Heli Alku, Kaarilan lukio

Antti Rantala, Kissanmaan koulu (ala-aste), Työväenopisto

Tuija Leppäharju, Hatanpään lukio

Heli Kivimäki, Sammon koulu

biologianopettaja

Päivi Halonen, Linnainmaan koulu

Tampereen kaupungin edustajat

Tuula Martikainen, kulttuuritoimi

Annele Lydén, nuorisopalvelu, Vuoltsu

sekä Ahaa Teatterin edustajat

Iiris Kerosuo, taiteellinen johtaja

Tiina Järvi, tuottaja

Veera Perttula, opiskelija TAMK/TTVO

Iiris Kerosuo toimi keskustelutilaisuuden puheenjohtajana. Alussa Veera Perttula esitteli lyhyesti keväällä 2005 tehdyn yhteistyökyselyn tulokset. Tämän jälkeen keskustelutilaisuuden osanottajat jaettiin teatterilaisia lukuunottamatta ryhmiin, joiden tehtävänä oli pohtia annetun materiaalin (Muissa kaupungeissa toteutettuja koulu- ja nuorisoyhteistyön muotoja) pohjalta yhteistyömuotoja, joita koulut tai nuorisokeskukset voisivat yhdessä Ahaa Teatterin kanssa toteuttaa. Pohdinnan jälkeen ryhmät purkivat ajatuksensa muille.

Ryhmä 1: Eeva Heinonen, Johanna Lahtinen, Päivi Halonen

Ideoita, jotka materiaalin vaihtoehdoista tuntuivat kiinnostavilta ja soveltuvilta:

- ennakkonäytökset
- kulttuurikalenteri
- kiertokäynnit teatterilla
- teatterilaisten vierailut koululla
- muuntautumissessio
- kaupungin kulttuuritoimi ostaisi esityksen, ja näin mahdollistaisi kouluille alennetut pääsyliput, toimisi osarahoittajana

- pääsisi näkemään, mitä kaikkea esityksen eteen on tehty, mm. katso-
maan harjoituksia

Ryhmä totesi, että kaiken yhteistyön olisi tapahduttava arkena ja päiväsaikaan, sillä se on opettajien ja oppilaiden pääsääntöinen työaika. Tästä syystä ryhmä esitti toiveen, että teatteri voisi mieluummin tulla koululle esiintymään/vierailemaan. Pohdittiin koulujen teemapäiviä, joihin voisi hyvin sopia teatteriesitys, kunhan sen aihe on teemapäivän aiheeseen soveltuva. Teemapäivissä olisi muutenkin mielenkiintoista hyödyntää näyttelijän ammattitaitoa ns. elämyksellisyyden ammattilaisena, ei ainoastaan esiintyjänä.

liris Kerosuo kommentoi, että näytelmän harjoitusten seuraaminen ei välttämättä ole oppilaille mielekäästä, sillä harjoituksissa hinkataan usein puuduttavasti yhtä ja samaa kohtaa moneen kertaan. Toisaalta olisi mahdollista järjestää ns. harjoitus-demonstraatio, jossa näyttelijät harjoittelevat ja ohjaaja ohjaa oikeasti, mutta välillä selittää ja perustelee yleisölle ohjauksellisia ratkaisujaan.

Ryhmä 2: Heli Kivimäki, Tuija Leppäharju, Heli Alku, Antti Rantala

Ryhmä lähestyi aihetta hieman eri näkökulmasta. He pohtivat, millaisia kokemuksia kullakin oli teatteriyhteistyöstä ennestään, tai vastaavasti millaisesta yhteistyöstä on kova puute.

Ennestään oli kokeiltu opetuspakettia Näтын näytelmästä Kipinähai. Oppilaat saivat tehdä roolianalyysia, harjoitella kohtauksia ja tehdä muita tehtäviä näytelmään liittyen. Sen jälkeen ryhmä kävi katsomassa esityksen. Tämä koettiin erittäin mielenkiintoiseksi oppimismuodoksi.

Ryhmässä pohdittiin, mitä teatterikasvatus voisi laajemmin olla kouluissa, kun ammattiteattereiden ei ole mahdollista ottaa lapsia oppiin. Lisäksi pohdittiin, olisiko kaupungilta mahdollista saada tukea niin, että esimerkiksi yksi ikäluokka pääsisi kaksi kertaa vuodessa teatteriin.

Myös tässä ryhmässä koettiin ajatus teatterin harjoitusten seuraamisesta mielekkääksi ja kiinnostavaksi. Ryhmä pohti myös, olisiko teatterin tiloja mahdollista saada esim. ilmaisutaitoryhmien käyttöön teatteridiplomin suorittamista varten.

Ryhmä totesi, että tavallisella koululla ei ole resursseja ulkopuolisen avun palkkaamiseksi koulun omien teatteriproduktioiden tekemiseen. Tästä syystä olisi erittäin tärkeää saada opettajille koulutusta projektien synnyttämiseen liittyen, esimerkiksi ohjaamisen peruskurssi. Ryhmä pohti myös laajemmin koulujen omia teatteriproduktioita, esimerkiksi taideainekurssien yhteistyömuotona.

Ryhmän esityksen loppuksi liris Kerosuo kertoi omia kokemuksiaan lyhyt-teatterifestivaaleista, ja pohti, olisiko mahdollista järjestää sellainen Ahaa Teatterissa. Sillä tavalla teatterin tilat voisivat olla ilmaisutaitoryhmien teatteridiplomien suorittajien käytössä, sekä toimia esityskanavana muillekin koulujen teatteriproduktioille.

Ryhmä 3: Tuula Martikainen, Annele Lydén

Tuula Martikainen esitteli lyhyesti Taidekaari -projektin, jolla Tampereen kaupunki aikoo hakea Taikalamppu -verkoston jäsenyyttä. Taidekaaren ideana on, että esikouluikäisistä aina peruskoulun 7.-luokkalaisiin asti jokaisella ikäryhmällä olisi opetusohjelmassaan jokin taiteenlaji, esim. teatteri, elokuva, sanataide jne. Taidekaari -työryhmä työstää ohjelman, jonka koulut toteuttavat kukin halumallaan tavalla.

Martikainen kertoi myös Tampereen kulttuuripääkaupunkihankkeesta, ja toivoi, että sen myötä syntyisi ideoita, joista tulisi pysyviä yhteistyömuotoja. Kulttuurin tekemiseen liitettäisiin monen oppilaitoksen yhteinen panostus. Ideoita olisi ensin valmisteltava pikkuhiljaa eri puolilla.

Ryhmä totesi, että Tampereella tarvittaisiin enemmän nuorisoteatteritoimintaa. Pohdittiin olisiko Ahaa Teatterin kylkeen mahdollista perustaa nuorisoteatterilinja esim. 14-19-vuotiaille, tai voitaisiinko osa nuorisokeskus Vuoltsun kursseista toteuttaa Ahaan tiloissa.

Annele Lydén kertoi Vuoltsun kohdentavan toimintaa etupäässä ala-asteikäisille. Elämän eväät -projekti on suunnattu vanhemmille nuorille. Projektissa tehdään monia taiteenlajeja, ja valmistetaan mm. esityksiä ala-astelaisille 2 €n lipunhinnalla.

Ryhmä toivoi Ahaa Teatterin osalta koulutusta ja erityisesti kannustusta nuorisohjaajille teatteriprojektien tekemisessä, jotta nuorisotalojen toimintaan saataisiin lisää ilmaisutaitoa.

Loppuyhteenveto

Monet ilmaisutaidon tai teatteriprojektien kanssa työskentelevät tekevät paljon töitä yksin. Myös esitys- ja harjoitustiloista on usein puutetta, tai ongelmia on teorian käytäntöön laittamisessa. Iiris Kerosuo totesi, että olisi tärkeää luoda tukiverkosto, jonka kautta voitaisiin jakaa kokemuksia ja saada koulutusta.

Keskustelussa todettiin, että Ahaa Teatterin ei ole suoralta kädeltä mahdollista antaa lupauksia kaikkien yhteistyötoivomusten toteuttamisesta. Esimerkiksi nuorisolinjan pyörittäminen ja esitysten tuottaminen ovat niin teatterin kuin yhteistyökumppaneidenkin osalta raha- ja aikaresurssikysymyksiä. Näiden ulkopuolella on kuitenkin mahdollista toteuttaa esim. näyttelijävierailuja kouluihin tai teatteriesityksen rakentumisen demonstraatioita. Myös ”opetuspaketti” -ajatus (vrt. Näтын Kipinähai) tuntui kiinnostavalta, ja sitä olisi mahdollista lähteä kokeilemaan.

Jotta teatteriyhteistyöstä Ahaa Teatterin ja koulujen tai nuorisokeskusten välillä tulisi pysyvämpää, olisi aluksi kartoitettava rahoitusvaihtoehtoja erilaisten toimintamuotojen mahdollistamiseksi. Aina on kuitenkin tärkeää keskustella asioista ja rakentaa verkostoa nuorten parissa toimivien tahojen ja teatterin välille. Se on lähtölaukaus suunnitelmalliselle ja pysyvälle teatteriyhteistyölle.